

dine, innovavit et approbavit, suique scripti patrocinio communiavit, indixitque, statuit, decrevit et ordinavit ut omnes christifideles vere poenitentes et confessi, qui, iuxta formam in literis Clementis praedecessoris huiusmodi comprehensam, in anno a nativitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo tunc futuro, basilicas et ecclesias antedictas visitarent, ut praefertur, omnium peccatorum suorum plenissimam indulgentiam consequerentur, prout in dictis literis plenius continetur.

Hic modo Pontif. ad annum 13 reducit.

§ 7. Nos igitur, qui, miseratione Altissimi, labentibus annis, regimini catholicae et universalis Ecclesiae fuimus, divina clementia disponente, praefecti, provida consideratione non immerito attendentes humanae conditionis statum fragilem ad peccandum proclivem et ad declinationem usque adeo celeri cursu, ut praemititur, properare; brevissimum quoque vitae spatium et, peccatis nostris exigentibus, crebras pestilentias, varios morbos laetiferos, gravissimas quoque Turcarum et infidelium adversus fideles persecutiones assiduas, atque universam Christianitatem, retroactis temporibus quassatam, adhuc variis non quidem minoribus iniuriis lacerari et calamitosis casibus et dispendiis subiacere, aliasque plurimas aerumnas in Christi populos adeo invalescere, et, eis atque aliis sinistris casibus plerumque causantibus, admodum pauci remissionem et indulgentiarum huiusmodi participes fieri mereantur; necnon ante considerantes novum vel a moribus alienum non esse, pro veritate (1) temporum, antecessorum eorundem statuta reduci ad spatium temporis brevioris, maxime pro salute animarum fidelium, quam tota mente appetimus, et iuxta datam nobis a Domino gratiam assidue procuramus, ex praemissis et quibusdam aliis non minoribus causis ad id animum nostrum inducentibus, annum trigesimumtertium huiusmodi, de venerabilium fratrum nostrorum

(1) Leg. putamus varietate (a. t.).

consilio et ipsius potestatis plenitudine, ad annum vigesimumquintum reducentes, auctoritate, scientia et potestate praemissis, statuimus et ordinamus quod de cetero perpetuis futuris temporibus annus iubilaeus (plenariae videlicet remissionis et gratiae et reconciliationis humani generis nostro piissimo Redemptori), cum omnibus et singulis indulgentiis et peccatorum remissionibus supradictis, de viginti quinque annis, cum gratiarum actione et mentis iucunditate, debeat ab omnibus christifidelibus frequentari ac etiam celebrari. Nos enim, de omnipotentis Dei misericordia et ipsorum apostolorum auctoritate confisi, eisdem utriusque sexus fidelibus, qui in anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, incipiendo a primis vespere vigiliae Nativitatis Domini Nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto et ut sequitur finiendo, ac deinceps, de viginti quinque annis in viginti quinque annos, basilicas et ecclesias antedictas, alias iuxta ordinationem eorundem praedecessorum, devote visitaverint, ut praefertur, plenissimam peccatorum suorum omnium veniam elargimur.

§ 8. Attendant igitur universi fideles, qui ad rationem perspicuae veritatis attingere quaerunt, ac in statera cordis iusto libramine ponderent suorum sarcinam peccatorum, et quam graviter se reos constituerint erga ipsum Redemptorem provocando. Debitorum suorum etiam relegant memoriale, atque animo repetant huius defluentis saeculi cursum ad exitum continuo properare, et inexorabilem legem mortis, absque ullius exceptionis beneficio, omnibus esse indictam, quae, sine personarum dignitatumque delectu, cunctos reddit aequales, nihilque esse in quo vanam huius mundi gloriam iuanibus extollamus titulis, dum nascenti dies mortis indicitur, ac per tacitos fallentesque decursus huius vitae mortalitas ad extre-

Iubilaei indulgentias consequi volent. considerent quae Pontifex proponit.

SIXTUS IV

PAPA CCXIV

Anno Domini MCCCCLXXI.

num diem fugaci temporis mobilitate raptatur. Provide deinde considerent tremendi iudicii diem, in qua omnium, quae in corpore gessimus, et sive bonum fuerit sive malum, reddituri erimus rationem, et absque provocationis effectu quisque propriam mercedem accipiet, aut aeternae beatitudinis praemia, aut mortis perpetuae et damnationis aeternae supplicia, quibus secunda mors finem imponere aut ea mitigare nequibit; et tandem, cum ita sit, nihilque habeat humana mortalitas quod honorum omnium Largitori digne retribuere possit (cum nullum in se bonum inveniat, quod non sit ei liberaliter a Deo collatum), ut mortis huius et damnationis detrimenta evitent, his atque aliis meritoriis operibus peccata sua omni ex parte studeant expiare, ut saltem per haec media atque remissionum et indulgentiarum largitionem huiusmodi, quibus christicolae omnes, veluti data manu, ad salutem perpetuam invitamus, ac sanctorum meritis et intercessionibus adiuti, ad aeternam mereamur beatitudinem pervenire. Suscipiant etiam cuncti fidei catholicae professores patris monita et instituta salutis, atque praecipua cum exultatione, ad praeparandum iter sibi ad gloriam sempiternam, has remissionum ac indulgentiarum gratias uberrimas, quas nos, illarum dispensatores indigni, tamquam Iesu Christi vicarius, de sacrosanctae Romanae Ecclesiae thesauris exhibemus, ut ipsorum animas, ab hostis teterrimi potestate ereptas, immortalis Deo Creatori nostro, sicuti supremis desideramus affectibus, exhibere, et nos cum eis superna beatitudine perfrui valeamus. Amen.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno a nativitate eiusdem Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo, tertio decimo kalendas maii, pontificatus nostri anno vi.

Dat. 19 aprilis 1470, pontif. anno vi.

Sixtus IV, antea Franciscus Roboreus, patria Savonensis, ex Ordine fratrum Minorum S. Francisci, S. R. E. presbyter cardinalis tituli S. Petri ad Vincula, electus est in Romanum Pontificem die 9 augusti 1471, et die 25 eiusdem S. Bartholomaeo sacro (1) pontificali coronatur thiara. Sedit in B. Petri Sede annos XIII, dies IV, et octo promotionibus XXXIV creavit cardinales temporibus Friderici III imperatoris. Obiit die 13 augusti 1484, et sepultus est in basilica S. Petri. Vacavit Sedes dies XV (2).

I.

Privilegia thesaurarii et clericorum rev. Camerae Apostolicae, suorum nepotum et familiarium (3).

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Eug. IV, Nic. V et Callist. III statuerunt multa circa regimen Camerae. — 2. Hic modo Pontifex illas bullas confirmat; — 3. Suosque familiares et veros cappellanos Sedis Apostolicae esse declarat thesaurarium et clericos d. Camerae; — 4. Expeditiones Camerae et Cancellariae pro eis et eorum nepotibus ac familiaribus gratis dare praecipit. — 5. Executores huius bullae deputat.

Sixtus Papa IV ad perpetuam rei memoriam.

Dispositione divina, quamvis immeriti, gregi dominico et ecclesiastico statui praesidentes, inter nostri officii curas multiplices nobis imminentes, Romanae Curiae et Apostolicae Sedis officialium status, regimen et gubernatio nostrum

(1) Ita Infessura in suo Diario. (2) Exclusis extremis. (3) De his habes sup. Constit. Eug. IV, Inter, pag. 32 huius tomi; et Constit. Callisti III, Quae laudabili, pag. 116 eiusdem.

Prooemium.

solicitant animum, ut recte, salubriter et bene disponantur, praesertim dilectorum filiorum familiarium nostrorum Camerae Apostolicae clericorum, quibus nostra et Apostolicae Camerae negocia ac fisci apostolici officii cura et sollicitudo non parva incumbit, nobisque et Apostolicae Sedi, in illis pertractandis, solerti diligentia et indefesso animo summaque cum fidelitate et continuo labore deserviunt, ut ea, quae in illorum et eorundem officii ordinationem, statum, favorem et augmentum a Rom. Pontifice, praecipue Eugenio quarto, Nicolao quinto et Callisto tertio, praedecessoribus nostris, iuste processisse comperimus, per nostri partes ministerii iugiter invalescant, perpetuamque suscipiant apostolicae auctoritatis et roboris firmitatem.

§ 1. Dudum siquidem Callistus III, praedecessor noster praedictus, nonnullas ordinationes, statuta et concessionem regimen dicti officii et personarum eiusdem concernentes, per praedictos Eugenium IV et Nicolaum V, Romanos Pontifices, facta et edita etc. (1).

§ 2. Nos igitur, praedecessorum praedictorum, praecipue Callisti III, in hac parte vestigiis inhaerentes, eosdem thesaurarium et singulos Camerae Apostolicae clericos numerarios et participantes, ob ipsorum spectatam fidem et integritatem accuratamque diligentiam, sedulam sollicitudinem in nostris et Romanae Ecclesiae negociis, non minori quam dicti praedecessores nostri gratiae et favoris benignitate prosequentes, proprio motu, non ad ipsorum vel alterius nobis pro eis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate et ex nostra scientia, supradictas literas apostolicas Callisti III, Eugenii IV et Nicolai V, quorum mentio in iis habetur, et omnia et singula in eis contenta confirmamus

(1) Reliquum omittitur, quia ipsae bullae Eugenii et Callisti sunt supra, pag. 32 et 116 huius tomi; et bulla Nicolai V relata est in ea Callisti III.

et approbamus, ac praesentis scripti patrocinio communitimus, supplentes omnes defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem.

§ 3. Et insuper thesaurarium et singulos septem clericos ipsos, praesentes et futuros, nostros et Sedis praefatae veros cappellanos, ac etiam veros nostros familiares et continuos commensales esse, haberi, teneri et reputari debere decernimus et declaramus, quos et eorum quemlibet numero aliorum quorundam familiarium nostrorum, etiam in certo libro Cancellariae Apostolicae de nostro mandato scriptorum sive describendorum, tam in assecutione beneficiorum, seu eorum gratiis, expectativis, earumque revalidationibus, extensionibus, mutationibus, restitutionibus, pro tempore eis a nobis motu proprio vel alias concessis vel concedendis, quam alias omnibus et singulis, illisque prorsus similibus privilegiis, antelationibus, praerogativis, exceptionibus et declarationibus, decretis, statutis, relationibus, favoribus et indultis utuntur et gaudent, sive uti et gaudere poterunt in futurum, uti, potiri et gaudere posse et debere; quos pro veris familiaribus descriptis sive describendis in libro praedicto haberi, ac omnes et singulas concessionem quibusvis personis per nos factas et faciendas de praerogativis familiarium nostrorum descriptorum, sine illorum praepudicio, in eisdem concessionibus apponi solitis, adiicimus, ad ipsos thesaurarium et clericos, quam ad alios familiares descriptos et eorum praepudicium referri, motu et scientia praedictis volumus, decernimus et declaramus.

§ 4. Ac etiam, ut thesaurarius et clerici antedicti, qui in revidendis et in diiudicandis literis apostolicis, quae ad Apostolicam Cameraam deferuntur, se assiduo labore exercent, adinstar aliorum officialium Romanae Curiae circa literarum earundem expeditionem laborantium, de-

Suosque familiares et veros cappellanos Sedis Apostolicae esse decl. thesaurar. et clericos d. Camerae;

Expeditiones Camerae et Cancellar. pro eis et eorum nepotibus ac familiaribus gratis dare praecipit.

corentur; quod de cetero literae apostolicae ipsos thesaurarium et clericos, praesentes et futuros, numerarios et participantes, eorumque nepotes et familiares, tam circa gratiam quam iustitiam, quomodolibet concernentes, quae per Cancellariam aut Cameraam Apostolicam pro tempore expediri contingit, gratis ubique et sine aliqua solutione, etiam abbreviatorum, scriptorum ac plumbi et registri necnon secretariorum aliorumque officialium quorumlibet, expediantur et expediri debeant, prout scriptores ipsi apostolici obtinuerunt gratiose, concedimus et indulgemus. Mandantes rescribendario et computatoribus, abbreviatoribus, scriptoribus et registri magistris et secretariis nostris, aliorumque quorumlibet officialium Romanae Curiae praesidentibus et emolumentorum eorum exactoribus et collectoribus, ne quid pro dictis literis praefatis thesaurario et clericis Camerae participantibus et eorum nepotibus et familiaribus, duobus pro eorum quolibet, petere vel exigere, sub excommunicationis poena, si contrafecerint, incurrenda, audeant vel praesumant.

§ 5. Committentes et districtius iniungentes dilecto filio S. R. E. vicecancellario pro tempore existenti ac venerabili fratri nostro Latino, episcopo Tusculanen., S. R. E. cardinali, camerario nostro, eorumque in dictis officiis successoribus, praesentibus et futuris, ut ipsos thesaurarium et clericos, eorumque nepotes, familiares, in nostri indulti et concessionis huiusmodi pacifica possessione confoveant, defendant atque conservent, et illo uti libere et gaudere faciant atque curent, non permittendo, contra illius vim, seriem atque formam, eos a quoquam, quavis auctoritate et dignitate suffulto, impeti vel molestari.

Nulli ergo etc.

Datum Romae, anno MCCCCLXXII, decimo sexto kal. februarii, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 17 ianuarii 1472, pontif. anno t.

II (1).

Approbatio et explicatio constitutionis Gregorii XI, de auctoritate cardinalis pro tempore protectoris fratrum Minorum Ordinis S. Francisci (2).

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Greg. XI auctoritatem protectoris Ordinis S. Francisci praescripsit in sua constitutione. — 2. Hic igitur Pontifex qui dicti Ordinis extitit minister generalis, observantiam d. bullae Greg. XI utilem esse cognovit. — 3. Eandem igitur constitut. approbat; — 4. Declarat quoque et restringit; — 5. Protectoremque pro tempore ad Ordinis praeservationem hortatur.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Sancta Minorum Religio, quae agrum militantis Ecclesiae sanctis operibus et exemplis copiosissime foecundat, et sapientiae splendore catholicam illustrat Ecclesiam, tanto uberioribus fructibus fertilior esse perspicitur, quanto in suo statu quietior permanet et consistit, et maior promptiorque a subditis eiusdem fratribus Ordinis suis praelatis observantia exhibetur; nullisque extrinseci impedimenti perturbationibus agitur et molestatur, quin in ea caput unicum sit et esse censeatur, a quo omnia dictae Religionis negocia et causae administrantur, et cui omnes et singuli dicti Ordinis pareant et illius subiacent disciplinae.

§ 1. Dudum siquidem felicis recordationis Gregorius Papa Undecimus, praedecessor noster, cognito quod nonnulli dicti Ordinis protectores, dum maiorem, quam eis ex eiusdem Ordinis Regula conceditur, auctoritatem vindicare ac usurpare sibi ipsis voluerunt, vera subditorum

(1) Haec bulla ponitur sub num. v in Rom. Edit. (n. r.). (2) Eandem approbationem fecit Iul. II die 15 octobris, pontif. sui an. iv, quam, uti simpliciter confirmatoriam, praetermisi. Et pro eiusdem explicatione convenit alia Const. Pauli V, *Cum Ordo*, ubi notabo. De toto autem Ordine scripsi ad Constit. Honor. III, *Solet*.

Eng. IV, Nic. V et Callist. III statuerunt multa circa regimen Camerae.

Hic modo Pontifex illis Bullas confirmat.

Executores huius bullae deputat.

Prooemium.

Greg. XI auctoritatem protectoris Ordinis S. Francisci praescripsit in sua constitutione.

praefati Ordinis ad suos praelatos obedientia submovebatur; unde perturbationes, inconvenientia multa, inutiles fratrum discursus et gravia scandala fuerant exorta, in magnam ipsius Ordinis iacturam, praedictum et detrimentum, literas sequentis edidit tenoris (1).

§ 2. Nos autem, cum, in minoribus constituti, ipsius Ordinis generalis cura et administratio incumberet, saluberrimum, opportunum et necessarium dicto Ordini esse conspeximus, ut protectores, ultra praefixam ab eiusdem Ordinis Regula (2), non extenderent. Nam experti sumus et vidimus quanta pax, quies, utilitas, quantaque commoda praefato Ordini et fratribus eiusdem ex firma et inconcussa dictarum literarum observantia provenerint; quae et quanta perturbationes, iacturae, incommoda, damna et gravia scandala in dicto Ordine suscitata sunt, quoties dicti Ordinis protectores, suae auctoritatis limites excedere attentantes, in particularibus dicti Ordinis et fratrum eiusdem causis et negotiis se intromittere, et, usurpata sibi auctoritate, ea videre, cognoscere, iudicare et discernere voluerunt. Cupientes ut Religio et Ordo praefatus, quem affectuosissima charitate complectimur, utpote quod in eo a teneris annis nutriti, et doctrina ac regularibus disciplinis et moribus instituti fuimus, ac uti firma fide tenemus, certissimisque in nobis experimentis didicimus, ad officia et dignitates, ad quas in minoribus promoti sumus, et ad hunc Summi Pontificatus apicem, meritis et precibus seraphici illius patriarchae Francisci, eiusdem Ordinis patris et fundatoris, profecti fuimus, quieto consistens statu, virtutibus et meritis augeatur et multiplicetur, et fidei catholicae et christianae reipublicae augmentum et multiplex ac solidum fundamentum ex eiusdem Ordinis fratrum operibus et praedicationibus proveniant, promptissimo et liberali animo, ut dignum censemus et

(1) Omittitur insertio bull., quia est sup., tom. iv, pag. 362. (2) Adde. hic put. auctoritatem (n. t.).

debitum, ea, quae pro ipsius Ordinis quiete, pace, tranquillitate et prosperitate, a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris provide statuta et ordinata sunt, ut illibata perdurent, nostrae approbationis munimine solidamus, interpretamur et declaramus, prout ipsius Ordinis tranquillitati conspicimus salubriter expedire.

§ 3. Ut igitur de cetero ipsius Ordinis professoribus omnis evagandi extra Religionem occasio tollatur, et vera suis praelatis obedientia, in qua ipsius Religionis verius et solidum firmamentum et robur consistit, exhibeatur, praefatique Ordinis et fratrum eiusdem negocia et causae non alibi, neque per alios quam in ipso Ordine et ipsius praelatos tractentur, agitentur, iudicentur et determinentur, dilecti filii Zanetti de Utino, generalis dicti Ordinis ministri et totius generalis capituli, in hac parte, supplicationibus inclinati, inhibitionem et literas praedictas praedecessoris praefati, auctoritate apostolica, praesentium tenore, approbamus, et robur perpetuae firmitatis obtinere decernimus.

§ 4. Et per eas protectori praefato, qui in tempore erit, nisi in illis casibus et articulis in Regula dictorum fratrum expressis et praefati praedecessoris literis declaratis, neque in illis, dum non universi, sed aliqui ipsius Ordinis professores, in quovis numero a fidei unitate et sacrosanctae Romanae Ecclesiae obedientia deviant, vel Regulam praefatam non servarent, de eorumdeviantium et non observantium Regulam correctione aut reductione ac aliis quibuslibet causis et negotiis dicti Ordinis se impediatur, inhibendum fore, dicta auctoritate decernimus et declaramus.

§ 5. Hortamurque illum, qui ad officium protectionis huiusmodi (quod in praesentium, per obitum bonae memoriae Besarionis episcopi Sabinensis, dicti Ordinis olim protectoris, nuper vita functi, vacat) assumi et deputari contigerit; et ipsius successores dicti Ordinis protectores ac

Eandem igitur constit. approbat;

Declarat quoque et restringit

Protectoremque pro temp. ad Ordinis praeservationem hortatur.

eis, in virtute sanctae obedientiae districte praecipiendo, inhibemus, ne extra praedictos articulos et casus in Regula praedicta contentos et expressos, nec etiam in illis (cum non universus Ordo, sed aliqua ipsius pars et specialis persona erraret) ipsorum fratrum querelas audire, seu de ipsorum causis et negotiis contra literas et declarationes huiusmodi intromittere se quoquomodo praesumant. Sed curent (uti est eorum proprium officium, et praefati sancti Francisci et Apostolicae Sedis intentio extitit) ipsum Ordinem in quieto, tranquillo et pacifico statu conservare et augere, et ab impugnantibus, molestantibus et perturbantibus defendere ac tueri, ne, secus agendo, Ordinem praefatum non solum non protegant, conservent et exalcent, ut tenentur, sed in animarum suarum perniciem et dicti Ordinis detrimentum et scandalum confundant et destruant.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, quinto kalendas februarii, pontificatus nostri anno secundo (1).

Dat. die 28 ianuarii 1472, pont. anno 1.

III (2).

Reductio auditorum Rotae Romanae ad numerum duodecim (3).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Causa huius reductionis. — 2. Reductio auditorum ad duodecim. — 3. Prohibitio excedendi d. numerum. — 4. Auditores examinentur coram vice-cancellario. — 5. Eorum officium non vacat per promotionem.

(1) Legendum pontif. an. 1 (n. t.). (2) Haec bulla ponitur sub num. II in Rom. Edit. (n. t.). (3) De qualitatibus autem, munere et examine auditorum et aliis eorum materiam concernentibus, vide sup. Constit. Martini V. In Apostolicas, tom. iv, pag. 679.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis indefessa sollicitudo nihil praeterit inordinatum, sed omnia suo pastoralis commissa officio, sicut in Domino conspicit expedire, certa lege ac limite concludit, ad eaque maxime animadvertit, quae sui Apostolici Palatii domesticam respiciunt venustatem, admonente propheta: *Domine, dilexi decorem domus tuae.*

§ 1. Hinc est quod, si dilectorum filiorum eiusdem Palatii causarum auditorum peculiare collegium, doctrina et integritate ceteris praestans, certo clauderetur numero personarum, maiori decore fulgeret, immorarentur (1) litigatorum dispendia, faciliorque foret exitus causarum.

§ 2. Nos igitur, qui etiam multitudine confusionem suboriri didicimus, provide attendentes, omnem dicti collegii et auditorii nostri moderationem atque ornatum ad nostrae sanctae Sedis Apostolicae gloriam conferre, motu proprio, ex certa scientia, hac irrefragabili constitutione perpetuo valitura, auctoritate apostolica statuimus et ordinamus quod dictorum auditorum et locumtenentium eorumdem numerus, qui ad praesens quatuordecim esse perhibentur, de cetero duodenarius dumtaxat existat. Quodque, si qui supra statutum numerum ex dilectis filiis magistris, Gaspere de Zerano, decano Rotae, Ioanne de Cosa, episcopo Calaguritanense locumtenente, Ludovico de Ludovisiis, Ioanne de Caetanis, Ioanne de Caesarinis, Antonio de Grassis, Fantino de Valle, Ioanne Francisco Pavino, Matthaeo de Porta, Nicolao de Ubaldis, Gabriele de Contarenis, Bartholomaeo de Bellenuis, Nicolao de Edam, Petro de Ferrera, modernis causarum dicti Palatii auditoribus et locumtenentibus, tales esse desierint, officia sua huiusmodi deficiant in se ipsis, extincta penitus sint et esse censeantur, illisque aut eorum alteri aggregari nemo possit neque valeat.

§ 3. Nullusque omnino, ultra praefini-

(1) Leg. f. immutentur (n. t.).

Exordium.

Causa huius reductionis.

Reductio auditorum ad duodecim.

Prohibitio excedendi d. numerum.

tum numerum duodenarium, quarumcumque literarum aut mandatorum apostolorum vigore hactenus concessorum et deinceps forsitan concedendorum, sub quavis verborum forma, etiam censuras ac alias poenas ipso facto irrogantium, etiamsi ad illorum praesentationem sit processum, ac dicto numero duodenario, motu, scientia et auctoritate similibus derogantium, etiamsi illis de individuo praesentis statuti et ordinationis nostrae tenore specialis et expressa, non autem per generales clausulas derogatio, motu et scientia similibus fiat, quas et quae, praeter et contra mentem nostram et utilitatem publicam et litigantium, praecipue pauperum, relevamen emanasse et in posterum emanare, tenore praesentium declaramus, deinceps admittatur vel admitti possit, seu debeat quoquo modo, donec collegium ipsum ad duodenarium numerum reductum sit.

Auditores examinentur coram vice-cancellario.

§ 4. Nec etiam, numero praedicto diminuto, durante absentia venerabilis fratris nostri Roderici, episcopi Albanensis, S. R. E. vicecancellarii, ad Hispaniarum regna de latere legati, coram quo et pro tempore existente eiusdem Ecclesiae vicecancellario tantum, et non alias, auditores ad ipsum officium de cetero admittendos, examinandos fore. Praenominatosque et alios infra praedictum statutum numerum existentes auditores causarum dicti Palatii ad recipiendum vel mittendum quempiam, nisi numero, ut praemittitur, redacto, diminuto et examine facto, iuxta morem, in praesentia praedicti Roderici ac pro tempore existentis praefatae Ecclesiae vicecancellarii, non teneri, nec propterea aliqua ecclesiastica censura seu poenis aliis, quas pro infectis haberi volumus, arctari posse decernimus.

Eorum officium non vacat per promotionem

§ 5. Nostrae tamen intentionis non existit, quoad auditores illos, quos forsitan pro tempore promoveri contigerit, quominus in dicto collegio et auditorio perseverent et mancant tamquam loca tenen-

tes, aliquid innovare, praeter id quod hactenus receptum existit et laudabiliter observatum. Decernentes irritum et inane quicquid a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, pridie idus maii, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 14 maii 1472, pontif. anno 1.

IV (1).

Contra simoniacos, dantes vel recipientes munera pro sacris conferendis vel suscipiendis ordinibus, dignitatibus vel aliis ecclesiasticis beneficiis, excommunicationis aliasque poenas statuit (2).

SUMMARIUM

1. Praedecessores Pontifices simoniacos censuris damnarunt: — Eorum constitutiones super hoc confirmat Sixtus. — 2. Et simoniacos nulliter beneficia obtinuisse, eorumque fructus percipere non posse declarat. — 3. Clausulae.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Perniciosam aut verius detestabilem simoniae labem, quam, veluti morbum pestiferum et saluti credentium penitus inimicum, utriusque Testamenti pagina et iuris utriusque auctoritas plurimum detestantur ac puniunt, et eius comparatione, iuxta beati Gregorii sententiam, impia Macedonii haeresis tolerabilior et quasi cetera crimina pro nihilo reputantur, quemadmodum saepe praedecessores nostri Romani Pontifices, qui fuerunt pro tempore, tota mentis acie omnique studio ac solertissima cura exterminare, horrendique huius sceleris patram-

Praedecessores Pontifices simoniacos censuris damnarunt.

(1) Haec bulla ponitur sub num. III in Rom. Edit. (a. r.). (2) Ex Regest. in Archiv. Vatic.

tores et huic infidelitatis perditioni, quamvis fidem, quam negligunt, tenere videantur, se damnabiliter polluentes, formidabilibus censuris et poenis punire curarunt; ita quoque nos, ipsorum in apostolatus apice, licet insufficientibus meritis, successores, eam nostro potissimum tempore a Romana Curia et cunctis fidelium regionibus penitus eliminare cupientes, per hanc nostram constitutionem perpetuo valituram statuimus et ordinamus quod omnes et singuli, qui pro sacris sive aliis conferendis vel suscipiendis ordinibus aut dignitatibus, personatum, administrationum, officiorum vel beneficiorum ecclesiasticorum quorumcumque collatione, provisione, praesentatione, electione, postulatione, translatione, confirmatione et assecutione, simoniae labem committere praesumpserint, cuiuscumque dignitatis, status, gradus vel conditionis fuerint, illas prorsus excommunicationis, suspensionis et interdicti aliasque sententias, censuras et poenas, ab eisdem praedecessoribus nostris in simoniacos per constitutiones, statuta et ordinationes ipsorum hactenus promulgatas, ipso facto incurrant.

Eorum constitutiones super hoc confirmat Sixtus.

Et simoniacos nulliter beneficia obtinuisse, eorumque fructus percipere non posse declarat.

Clausulae.

§ 2. Et nihilominus per electiones, postulationes, confirmationes, provisiones seu quascumque alias dispositiones, quas in antea simoniace fieri contigerit, et quas viribus omnino carere decernimus, in Ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis et beneficiis quibuscumque nullum cuiquam ius quomodolibet acquiratur, neque faciat quisquam alias fructus suos, ad quorum integram restitutionem volumus esse adstrictos.

§ 3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, ordinationis, constitutionis et voluntatis infringere etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo,

undecimo kalendas iunii, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 22 maii 1472, pontif. anno 1.

V (1).

Quod festum S. Francisci, Ordinis fratrum Minorum institutoris, uti duplex ab omnibus celebretur, ab omnique opere servili abstineatur ac sub observantia et praecepto (2).

SUMMARIUM

Proemium. — 1. S. Franciscus Ordinem fratrum Minorum instituit. — 2. Qui fratres eius vestigia imitari et sanctae Ecclesiae multum prodesse non cessant. — 3. Pro celebriori igitur S. Francisci festivitate, cui se Pontifex maxime devotum esse profitetur, — 4. Festum ipsius praecipit observari, et illud uti de praecepto servantibus indulgentias elargitur. — 5. Transumptis huius bullae credi iubet.

Proemium.

Praeclara sanctorum merita et grandia virtutum insignia, quibus radiantibus in firmamento syderibus sacrosancta illustratur Ecclesia, ac supra petram stabilita firmissima sanctorum irradiatur splendoribus, et novae prolis instaurata praesidio, incrementum suscipit et fulgorem, eo frequentius debent universi fideles congrua devotione recolere, reverentia ac digna reminiscencia celebrare solemniter collabentibus saeculis.

S. Franciscus Ordinis fratrum Minorum instituit.

§ 1. Sed cum praedicta faciendo fidei catholicae fervor plurimum tepuisset, deus ille morum, Deoque acceptissimus pauperum patriarcha Franciscus, ad sal-

(1) Haec bulla in Edit. Rom. sub numero IV habetur (a. r.). (2) B. Franciscus tres Ordines instituit, ut notavi sup. ad Constit. Hon. III, Solet, ubi plene de eis dixi. Et deinde a Greg. IX sanctorum cathalogo adscriptus extitit, ut sup. in eius Constitut. XII, Mira; et stigmata D. N. Iesu Christi in corpore suo portavit, ut idem Greg. declaravit in alia eius Constit. LI, Confessor.

vandas animas ipsius Salvatoris nostri pretioso cruore redemptas, aberrantem fidelium plebem ad salutis opera excitandam erudiendamque et suo reintegrandam Auctori, ordinatione superna destinatus, inter admiranda ipsius opera, Spiritu Paraclito inspirante, novam fratrum Minorum Religionem sacram, ad Dei laudem et gloriam, militantis Ecclesiae decorem ac populi christiani profectum, in agro dominico tempore opportuno plantavit, instituit et supra petram, quae Christus est, perpetuo stabilivit, ut praecipua virorum insigni sanctimonia, moribus, scientia atque virtutibus praedictorum, foecunditate et numerositate exuberans, fructuosos palmites ex Vite Vera produceret, qui Christi vexillum per orbem universum vehere, nomen, quod est super omne nomen, cunctis gentibus praedicare, salutaribus insuper monitis, exhortationibus et exemplis diabolica fraude deceptos Deo lucrifacere, et a maligni hostis servitute eripere, studio indefesso contenderent.

§ 2. Quemadmodum haec ipsius incliti patris germina et vestigiorum eius providi sectatores, benedicente Altissimo, multiplici in domo Domini et gratis perfusi coelestibus, longe lateque universas nationes mortalium penetrantes, Christi Evangelium ac verae fidei documenta cunctis gentibus nunciare, eidem Ecclesiae antemurale constituere, ac pro virili suo tueri, munire et ampliare non cessant.

§ 3. In huius igitur solemnibus almi patris seraphicique Francisci, quem supremus ille Paterfamilias, pro multiplicato cum talentis sibi creditis innumerebilibus animarum lucro, praeclearisque virtutibus aliis, corona gloriae interna claritate magnificat, et quasi lucernam in domo Domini positam, summo devotionis studio censuit a cunctis fidelibus venerari: cupientes, prout operis et officii nostri debitum esse conspicimus, propter mirae sanctitatis excellentiam, virtutum

suarum cumulum, exigentiam meritorum et hanc Religionem sanctam, ad extirpandas haereses, schismaticorum et infidelium confutandos errores, credentium vero profectum, salubriter institutam, quantum nobis ex alto conceditur, venerationem congruam et honorem adiacere, ac tanto confessori glorioso, pro summis in nos beneficiis, praesertim ab ipsis conabulis, cum vitalis spiritus in nostro corpusculo palpitans extingui protinus videretur, ipsius protinus meritis et intercessione pristinae restituti fuimus sanitati: cum et aliis gratiarum donis et futurorum praesagiis, quae cordi nostro insident et memoria iugiter retinemus, tum quia diversis temporibus aliis, in variis nostri corporis morbis et humanis casibus constituti, praesidio ipsius B. Francisci, qui nos ad sacram Religionem praedictam, quasi data manu, pro sua pietate vocavit, et ad hanc usque diem, cum hominis utriusque salute, Domino annuente, perduxit, adiuti et liberati exitimus.

§ 4. Pro cuius memoria, eius habitum et insignia ad extremum usque diem corde iugiter gestare statuimus, etiam pro his acceptis beneficiis possibilem nobis gratitudinem aliquam, suae quamvis excellentiae imparem, pro eius gloria et honore animarumque salute, sincero et hilari animo exhibere, necnon ipsius festivitatis diem celebrem, magisque devotum et cunctis fidelibus acceptabilem constituere in futurum, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum auctoritate confisi, universis et singulis utriusque sexus fidelibus ubilibet constitutis, vere poenitentibus et confessis, qui eiusdem gloriosi confessoris Francisci festivitatem hanc, quam deinceps perpetuis futuris temporibus celebrem esse, ut festum duplex a cunctis christianis celebrari, ab omnique opere servili abstineri, et sub observantia et praecepto comprehendere volumus et tenore praesentium declaramus, devote celebra-

Festum ipsius praecipit observari, et illud uti de praecip. servantibus indulgentias elargitur.

ut frat. eius vestigia imitari et Sanctae Ecclesiae multum proficere non cessant.

Pro celebriori igitur S. Francisci festivitatis, cui se Pontifex maxime devotum esse profertur.

tibus annualim quinquaginta annos et totidem quadragenas de iniunctis eis poenitentibus relaxamus.

Transump. huius bullae creditur.

§ 5. Verum quia difficile foret, praesentes literas (caetera prout superius).

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, quinto nonas octobris, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 3 octobris 1472, pont. anno II.

VI (1).

Privilegium curialium tam laicorum quam ecclesiasticorum, libere disponendi, etiam ad favorem incapacium, de bonis in alma Urbe et infra decem milliaria, quamvis ex fructibus bonorum ecclesiasticorum acquisitis.

SUMMARIUM

Causa constitutionis. — 1. Privilegium curialium disponendi libere de acquisitis in Urbe et infra decem milliaria, dummodo etc. — 2. Privilegium proximiorum etiam illegitimorum in illis ab intestato succedendi. — 3. Prohibitio eos desuper molestandi.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Causa constitutionis.

Etsi universis Romanae Ecclesiae dominio temporali subiectis civitatibus, pro eorum statu prospero et incrementis felicibus, apostolica nos deceat provisione consulere, almae tamen Urbi nostrae, sanctorum apostolorum Petri et Pauli martyrio consecratae (quae ipsius Petri Sedes, sacerdotii principatus et christianae religionis caput est), eo nos convenit ampliora cura prospicere, quo ipsa sacerdotalis civitas, cunctis aliis praelata, nobisque peculiaris filia et paterna dilectione coniuncta existit.

(1) Haec bulla sub num. IX in Rom. Edit. legitur (R. T.).

§ 1. Cupientes igitur, pro instauratione dictae urbis, quae, causantibus sinistris eventibus, in civibus, incolis et aedificiis plurimum diminuta est, ut, annuente Altissimo, virorum copia instaretur, et quanto citius ipsius structurae et aedificia refectionem et reparationem, pro eius venustate et decore, consequantur, suisque statui et necessitati opportunis remediis consulatur, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium consilio et assensu, hac perpetuo valitura constitutione, statuimus et ordinamus quod omnes et singuli, tam nostri curiales Romanam Curiam sequentes, quam alii, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, praeminentiae vel conditionis existant, etiamsi cardinalatus honore, aut patriarchali, archiepiscopali, episcopali, abbatiali vel quavis alia ecclesiastica aut mundana dignitate praefulgeant, et (si regulares fuerint) administrationem aut dignitatem obtineant, qui palatia, domos, casalia sive alia aedificia urbana vel rustica aedificaverint aut aedificabunt, seu fundari et aedificari fecerunt vel fecerint in futurum, aut aedificata et constructa emerunt aut emerint seu ement, aut illa vel census annuos, iura et quaevis immobilia bona, in dicta urbe vel extra, aut prope eam ad milliaria decem, et alio quovis iusto titulo, tam ex bonis et pecuniis propriis, quam ex fructuum, reddituum et proventuum ecclesiasticorum beneficiorum ad eos spectantium proventibus acquisiverint hactenus vel acquirant in posterum, de eisdem casalibus, domibus, palatiis, aedificiis, censibus, iuribus nec non territoriis, feudis, iurisdictionibus et bonis aliis quibuslibet (dummodo ad Ecclesias, monasteria et alia pia loca, aliter quam ex fructibus eorum, ut praefertur, de quibus, ad effectum praesentium, licere volumus eis pro voto disponere, non pertineant), in vita ipsorum et mortis articulo, prout eis videbitur, disponere, testari, codicillari, eaque legare, relinquere, seu

Privilegium curialium disponendi libere de acquisitis in Urbe et infra decem milliaria, dummodo etc.

inter vivos et causa mortis, aut pro remunerazione laboris vel obsequiorum eis impensorum, quibusvis personis, cuiuscumque status, gradus vel conditionis fuerint (etiam si alias haeredes, legatarii, donatarii, universales aut particulares haeredes, successores et personae aliae, ad quas ex dominorum voluntate pervenerint); illa filiis, nepotibus, consanguineis, affinis, familiaribus vel aliis, etiam si incapaces et inhabiles sint, et inhabilitate vel incapacitate quacumque notati (dummodo criminis laesae maiestatis rei, aut Ecclesiae Romanae praedictae hostes non existant), erogare, donare, legare, relinquere, ac etiam in pios et alios quoscumque usus convertere.

Privileg. proximorum etiam illegitimum in illis ab intestato succedendi.

§ 2. Et si ipsas ecclesiasticas aut dignitatem seu administrationem habentes regulares personas, de bonis praedictis aliter non disposito, decedere contigerit, palatia, domus, casalia et alia ipsorum bona in urbe praedicta vel infra milliaria huiusmodi consistentia, ad proximiores suos, etiamsi agnati, cognati et minus capaces vel inhabiles fuerint, ut praefertur (salva tamen gradus praerogativa, iuxta dispositionem iuris, si aliter de ipsorum decedentium voluntate non constet), bona praedicta deveniant; ipsique proximiores, sive agnati vel cognati in eis succedere possint et debeant in omnibus et per omnia, perinde ac si descendentes filii, nepotes, agnati et cognati habiles, capaces et haeredes scripti existerent, ac palatia, domus, casalia et reliqua bona ipsorum, ex labore vel industria (non autem ex fructibus, redditibus et proventibus ecclesiasticis) acquisita fuissent, auctoritate apostolica, tenore praesentium, ex certa scientia concedimus, eisque facultatem et potestatem testandi, codicillandi, legandi, concedendi, donandi et erogandi; proximioribus vero, nec non agnatis et cognatis praedictis, incapacibus et defectum natalium patientibus, in eis, ut praefertur, succedendi licentiam liberam impartimur.

§ 3. Districtius inhibentes dilectis filiis Camerae Apostolicae clericis et aliis nostris ac Curiae et Urbis praedictarum officialibus, nec non Ecclesiarum, monasteriorum et aliorum ecclesiasticorum locorum praelatis, capitulis, conventibus, prioribus, praepositis, plebanis, rectoribus aliisque quocumque nomine nuncupentur, de bonis per eosdem, ut praemittitur, relictis, legatis, donatis seu quovis modo, in dicta Urbe vel extra, infra spatium praetaxatum dimissis, quovis modo se intromittere, aut illa petere, vendicare, seu haeredes et successores decedentium personarum earundem, illorum occasione, impedire aut molestare quoquo modo praesumant, ac decernentes irritum et inane, etc.

Prohibitio eos desuper molestandi.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, kal. ianuarii, pontificatus nostri anno quarto (1).

Dat. die 1 ianuarii 1474, pont. anno III.

VII (2).

Approbatio congregationis fratrum Eremitarum Sancti Francisci de Paula, cum exemptionum et gratiarum largitione.

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Archiepiscopus Cosentinus B. Francisco de Paula licentiam construendi oratorium, etc. concessit. — 2. Hic Pont. commisit episcopo S. Marci, ut concessionem confirmaret, et Eremitarum privilegia huic Ordini concederet. — 3. Qui episcopus d. concessionem confirmavit. — 4. Supradictus archiepiscopus Cosentinus exemptionem a iurisdictione sua elargitus est; — 5. Et B. Franciscum superiorem cum omnimoda facultate d. congregationis Eremitarum elegit; — 6. Dat auctoritatem celebrandi missam ante diem

(1) Si standum notis chronologicis praecedentibus est, legendum anno III (R. T.). (2) Haec bulla sub num. VI in Rom. Edit. extat (R. T.).

etc.; — 7. Confessiones audiendi; — 8. Loca alia recipiendi; — 9. Privilegia Mendicantium concedit; — 10. Exemptionemque ab ordinariis; — 11. Sedis Apostol. protectioni submittit. — 12. Declaratio alterius bullae Sixti IV hac super re. — 13. B. Franciscus et alii ideò Papae pro opportuna provisione supplicant. — 14. Qui supradicta omnia confirmat, omnesque defectus supplet; — 15. Exemptionemque, quoad bona et personas, a superioritate quorumcumque concedit; — 16. Et extendit dicta indulta ad omnia loca Ordinis. — 17. Contraria tollit, — 18. Et irrita declarat.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, dilectis filiis fratri Francisco de Paula, caeterisque fratribus Eremitis eremitorii seu oratorii Sancti Francisci de Paula, Consentinensis dioecesis, praesentibus et futuris, salutem et apostolicam benedictionem.

Proemium.

Sedes Apostolica, aequa in omnibus semper distributrix, ea, quae pro divini cultus augmento ac piorum locorum et personarum, praesertim sub humili et religioso habitu in eis degentium, commodo et utilitate pie facta sunt, ut illibata persistent, libenter, cum ab ea petitur, apostolici muniminis consuevit adiacere firmitatem, ac benigno favore ea, quae sunt pro animarum salute, concedere; illisque, ut eo devotius quo quietius Altissimo famulari possint, suae protectionis munimen impartiri.

Archiepiscopus Cosentinus B. Franc. de Paula licentiam construendi oratorium, etc. concessit.

§ 1. Dudum siquidem, pro parte Francisci nobis exposito quod olim, postquam venerabilis frater noster Pyrrhus, archiepiscopus Consentinus, tibi, ut quoddam oratorium sive ecclesiam sub vocabulo S. Francisci in tenimento de Paula Consentinae dioecesis edificare posses, licentiam concesserat; tuque oratorium huiusmodi propriis manibus et expensis cum dormitorio, pro tuis et sociorum tuorum usu et habitatione, pro magna parte aedificaveras, et nonnullos socios vitam eremiticam ducentes receperas; ipseque archiepiscopus praedictum oratorium sive

ecclesiam, una cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, tibi tuaeque congregationi in perpetuum donaverat; et nonnulla alia tuae et sociorum tuorum devotioni et saluti convenientia, salutifera et opportuna concesserat, fecerat et ordinaverat. Quodque oratorium sive eremitorium praedictum adhuc pro sufficiente habitatione tui et eremitarum praedictorum perfectum omnino non erat, illudque piis christifidelium eleemosynis, cum dormitorio et aliis necessariis officinis, tu ac eremitae tui socii huiusmodi continue aedificabatis, ampliabatis et exornabatis.

§ 2. Nos, tunc tuis et eremitarum praedictorum in ea parte supplicationibus inclinati, venerabili fratri nostro episcopo S. Marci, eius proprio nomine non expresso, per alias nostras literas dedimus in mandatis, ut si, et postquam vocatis qui forent evocandi, de praemissis sibi legitime constaret, concessionem et literas dicti archiepiscopi, ac omnia et singula in ipsis literis contenta, prout ea concernebant, auctoritate apostolica approbaret et confirmaret, suppleretque omnes et singulos defectus, si qui forsitan intervenissent in eisdem; et in eventum approbationis, confirmationis et suppletionis huiusmodi, vobis praedictis eremitis, ut omnibus et singulis privilegiis, indulgentiis et gratiis, quibus frater Petrus de Pisis nuncupatus caeterique eremitae potiebantur et gaudebant, uti et gaudere pariformiter et absque ulla differentia libere et licite possent et valerent, concessimus, prout in eisdem nostris literis desuper confectis plenius continetur.

§ 3. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, venerabilis frater noster Goffredus, episcopus S. Marci praedictus, ad executionem praedictarum nostrarum literarum, illarum forma servata, procedens (quia sibi vocatis vocandis, de a nobis expositis legitime constiterat), licentiam, dona-

Hic Pont. commisit episcopo S. Marci, ut concessionem confirmaret, et Eremitarum privilegia huic Ord. concederet.

Qui episcopus d. concess. confirmavit.

tionem, concessionem, ordinationem et literas archiepiscopi praedicti, omniaque et singula in eis contenta, prout ea concernunt, auctoritate apostolica approbaverit et confirmaverit, suppleveritque omnes et singulos defectus qui intervenerunt in eisdem, prout in quodam publico instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri.

Supradicta archiepiscopi Cosentinae exemptionem a iurisdictione sua largitus est;

§ 4. Quodquē Pyrrhus archiepiscopus praedictus, inter alia per eum vobis tunc concessa, praedictum eremitorium sive ecclesiam S. Francisci et alia quaecumque loca, Ecclesias et oratoria per vos in posterum recipienda, cum omnibus iuribus et pertinentiis, eremitisque et personis inibi pro tempore degentibus ac rebus omnibus ad vos locaque vestra quomodolibet pertinentibus et spectantibus, ab omni iurisdictione, subiectione et superioritate matrum Ecclesiarum ac suaeque Ecclesiae Cosentinae caeterarumque personarum in perpetuum exempt et liberavit, ac sub protectione, submissione et iurisdictione Sedis Apostolicae specialiter et expresse remisit et relaxaverit.

Et B. Franciscum sup. cum omnimoda facultate d. congregationis Eremitarum elegit;

§ 5. Et sicut eadem petitio subiungebat, a nonnullis asseritur, nostras praelibatas literas ac confirmationem, approbationem et defectuum suppletionem caeteraque omnia alia et singula per praedictum Goffredum episcopum S. Marci illarum vigore facta et inde secuta quaecumque iuribus non subsistere, pro eo quod archiepiscopus praedictus, per suas praedictas literas, te fratrem Franciscum in superiorem huiusmodi tuae congregationis patrem, rectorem et priorem seu quovis alio nomine nuncupandum dederit et deputaverit, cui congregationi praeses, ac vita et exemplis profuisses, tuisque monitis, mandatis et praeceptis salubribus omnes congregationis huiusmodi personae obedire et parere deberent: ipsisque tuis eremitis fratribus facultatem concessit te in suum superiorem et prio-

rem ac una tecum alios quoscumque superiores et priores et officiales canonice eligendi; necnon statuta et ordinationes pro huiusmodi vitae observantia, a iure tamen divino et sanctorum Patrum institutionibus non deviantia, faciendi; tibi et huiusmodi officialibus omnimodam iurisdictionem ordinariam, in spiritualibus et temporalibus, congregationis huiusmodi personarum, etiam si sacerdotali seu quavis alia praefulgerent dignitate; ac locorum iurisdictiones, animalium et rerum omnium ad te tuamque congregationem quomodolibet spectantium et pertinentium: quoscumque quoque rebelles et inobedientes, omniumque huiusmodi congregationis personarum delinquentium peccata et delicta et cuiuscumque generis maleficia et crimina, prout iuris foret, puniendi; huiusmodique delinquentes incarcerandi, disciplinandi, condemnandi, liberandi, absolventi caeteraque faciendi, quae in praemissis et circa praemissa vobis viderentur fore necessaria et opportuna, et quae ipsemet archiepiscopus facere posset.

Dat. auctoritatem celebrandi mis. ante diem etc.;

§ 6. Sacerdotibus vero huiusmodi congregationis, seu saecularibus vel regularibus per vos eligendis, missas, etiam ante diem, et in quocumque loco ad hoc congruo et honesto cum altari portatili celebrandi: Eucharistiam et alia quaecumque ecclesiastica sacramenta, libere et licite tibi huiusmodique tuae congregationis personis, quoties devotio ingrueret et necessitas postularet, absque quacumque superioris licentia ministrandi, ad quae suscipienda extra loca huiusmodi compelli non possetis.

Confessio audienda;

§ 7. Confessiones audiendi, et ab omnibus casibus, excommunicationibus, suspensionibus et interdictis, ac super quacumque irregularitate, eidem archiepiscopo, tam a iure, quam ab eo reservatis; et praemissis toties, quoties opus foret et esset, absolvendi et dispensandi, vota quoque quaecumque permutandi et relaxandi, ac poenitentiam salutarem iniungendi.

Loca alia recipiendi;

§ 8. Loca, oratoria quaecumque et ecclesias licite accipiendi et retinendi, quascumque etiam personas ecclesiasticas et saeculares ad vos venientes et vobiscum moram trahere et habitum quem geritis profiteri et recipere volentes, ad habitum et professionem observantiae castitatis, paupertatis et obedientiae, acceptandi et recipiendi.

Privilegia Mendicantium concedit.

§ 9. Necnon ut omnibus et singulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, quibus fratres S. Francisci, ceterique Mendicantes fruuntur et utuntur, frui et uti possetis et valeatis, ac possent et valeret, indulget, ac vobiscum super his opportune dispensavit.

Exemptionem ab ordinariis (1);

§ 10. Huiusmodique oratorium, sive ecclesiam Sancti Francisci de Paula, ac alia quaecumque loca, oratoria et Ecclesias per vos in posterum acquirenda et acceptanda, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, eremitisque et personis ac rebus omnibus et singulis ad vos vestraque loca quomodolibet spectantibus et pertinentibus, personisque huiusmodi inibi pro tempore degentibus, ab omni iurisdictione, subiectione, superioritate matrum Ecclesiarum ac sua, suaeque Ecclesiae Cosentinae caeterarumque personarum ex certa sua scientia et motu proprio, in perpetuum exempt et totaliter liberavit.

Sedis Apostolice protectioni submittit.

§ 11. Ac sub protectione, submissione, iurisdictione et superioritate Sedis Apostolicae praedictae totaliter, specialiter, singulariter et expresse remisit et relaxavit, prout in literis dicti archiepiscopi plenius continetur.

Declaratio alterius bul. Sixti IV hac super re

§ 12. Et de eisdem nihilominus concessionibus, gratiis et indultis vobis, sic ut praemittitur, per praedictum archiepiscopum concessis, in dictis aliis nostris literis, specialiter et singulariter mentio facta non fuerat, sed sub clausula generali dumtaxat, videlicet dicendo: *Nonnulla alia vestrae devotioni et saluti convenientia, salutifera et opportuna.* Et si-

(1) Attende Conc. Trid., sess. vii, cap. 14, ac sess. xxv.

militar, sub eadem clausula et non facta alia expressione, per dictum Goffredum episcopum Sancti Marci, praedicta omnia et singula approbata, et cum suppletionem defectuum, confirmata fuerant, prout in nostris ac dicti archiepiscopi literis ac instrumento publico desuper confecto plenius continetur.

B. Franciscus et alii ideo Pa-pae pro opportuna provisione supplicant.

§ 13. Pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum ut omnia et singula praemissa, concessionem, gratias et indulta vobis per archiepiscopum praedictum concessa, facta et indulta, necnon approbationem, confirmationem, defectuumque suppletionem caeteraque omnia et singula per praedictum Goffredum episcopum, vigore nostrarum literarum praedictarum, desuper facta et inde secuta quaecumque rata et grata habentes, approbare, confirmare ac omnes et singulos defectus, qui intervenerunt in eisdem, supplere, ac alias in praemissis et circa ea vobis de opportuno remedio providere, de benignitate apostolica, dignemur.

Qui supradicta omnia confirmat, omnesque defect. supplat;

§ 14. Nos igitur, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, donationem, concessionem, ordinationem, constitutionem, remissionem, relaxationem, indulta, gratias et literas praedicti archiepiscopi, omniaque et singula in eis contenta, nostras alias ac dicti archiepiscopi literas ac approbationem, confirmationem et defectuum suppletionem per praedictum Goffredum episcopum factas, ac processus desuper habitos et inde secuta quaecumque omniaque et singula, quae in praedictis nostris et praenominatis archiepiscopi literis et processibus et instrumentis publicis desuper habitis contenta, pro sufficienter expressis, ac si de verbo ad verbum praesentibus insererentur, rataque et grata habentes, auctoritate apostolica ac ex certa nostra scientia, laudamus, approbamus et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus, supplemusque omnes et singulos defectus, qui intervenerunt in eisdem, decernentes

nostras praedictas literas ac processus desuper habitos et inde secuta quaecumque valere ac roboris firmitatem tenere, perinde ac si omnia et singula vobis per praedictum Pyrrhum archiep. concessa, et ipsius archiepiscopi literis contenta, in saepe nominatis nostris literis specialiter et singulariter narrata et expressa fuissent.

Exemptionumque, quoad bona et personas, a superioritate quorumcumque concedit (1);

§ 15. Et insuper, vos et vestrum quemlibet, ac eremitorium, sive ecclesiam Sancti Francisci de Paula, praedictum, ceteraque omnia et singula eremitoria, ecclesias, et loca per vos in quibuscumque civitatibus et dioecibus ubilibet hactenus recepta et in posterum recipienda, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis; eremitasque et personas in illis pro tempore degentes, ac res et bona quaecumque mobilia et immobilia ad vos et eremitas et personas ac vestrum quemlibet, ac loca, eremitoria et ecclesias huiusmodi quomodolibet, communiter vel divisim, spectantia et pertinentia, ab omni iurisdictione, dominio, potestate, visitatione, correctione et superioritate praedicti ac pro tempore existentis archiepiscopi Consentini et aliorum archiepiscoporum, episcoporum, ordinariorum, iudicum et superiorum quorumcumque, etiam illorum, in quorum iurisdictione, civitatibus et dioecibus eremitoria, loca, ecclesiae, vos et eremitae ac personae, res et bona huiusmodi consistunt et consistere poterunt quomodolibet in futurum, auctoritate et scientia praedictis, de speciali gratia, tenore praesentium prorsus eximimus et totaliter etiam liberamus, ac sub beati Petri et Sedis memoratae ac Romanae Ecclesiae et nostra protectione suscipimus, ac exempta et immunia esse volumus, nobisque et successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, ac dictae Sedi immediate subiacerent. Ita quod archiepiscopi, episcopi, ordinarii, iudices supradicti, ratione delicti vel con-

(1) Quoad iurisdictionem ordinariorum, vide Concil. Trident., sess. vii, cap. 14 et sess. xxv.

tractus aut rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum vel ineat contractus aut res ipsa consistat, nullam in vobis ac eremitoriis, locis et Ecclesiis, eremitis et personis huiusmodi ac rebus et bonis praedictis iurisdictionem, potestatem et dominium possint quomodolibet exercere, sed dumtaxat coram dicta Sede vel eius legatis vos et eremitae ac aliae personae in locis, Ecclesiis et eremitoriis huiusmodi pro tempore degentes teneamini de iustitia respondere.

§ 16. Et insuper vobis omnibus et eremitis ac personis, locis, Ecclesiis ac eremitoriis huiusmodi, ut omnibus et singulis privilegiis, indulgentiis, concessionibus, gratiis, indultis, ceterisque omnibus et singulis in praesentibus et aliis nostris, ac ipsius Consentini archiepiscopi literis saepedictis ac per eas habitis processibus praedictis contentis, vobis ac eremitoriis, ecclesiis et locis huiusmodi concessis et concedendis, in quacumque civitate et dioecesi, ac ubique et in quocumque loco, auctoritate apostolica praedicta, uti et gaudere, eaque omnia et singula in huiusmodi nostris ac aliis et praedicti archiepiscopi praenominati literis et processibus desuper habitis contenta, cuiusvis superioris, super his aut aliquo praemissorum, licentia minime requisita, ac quibuscumque etiam contradictionibus, exceptionibus et impedimentis remotis, praedicta auctoritate apostolica, libere et licite exercere possitis et valeatis. Quae etiam omnia et singula in praesentibus et aliis nostris ac dicti archiepiscopi literis saepe dictis ac processibus desuper habitis contenta, auctoritate et scientia praedicta, de specialis dono gratiae concedimus et indulgemus per praesentes.

§ 17. Fel. rec. Innocentii Papae IV. praedecessoris nostri, contra exemptos, quae incipit *Volentes* et qualibet alia constitutione apostolica contraria non obstante.

Et extendit dicta indulta ad omnia loca Ordinis.

Contra exemptos.

Et irrita declarat.

§ 18. Decernimus quoque ex nunc, omnes et singulas excommunicationum, suspensionum et interdicti aliasque ecclesiasticas sententias, censuras et poenas ac processus, quos et quas contra vos et eremitas ac personas, Ecclesias, eremitoria et loca huiusmodi et vestrum quemlibet promulgari contigerit vel haberi, irritas et irritas et inanes ac nullius existere firmitatis vel momenti.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, sexto kalendas iunii, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 27 maii 1474, pontif. anno III.

VIII (1).

Amplissimae gratiae et privilegia fratrum Minorum conventualium, Ordinis Sancti Francisci, quae propterea Mare magnum nuncupantur.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1, 2. Eug. IV edidit const. confirmantem bullam Clem. IV. — 3. Hic Pont. eas confirmat. — 4. Ampliatio privilegii celebrandi tempore interdicti, et cum altari portatili. — 5. Ampliatio facultatis praelatorum absolvendi fratres. — Qui sint casus Apostolicae Sedi reservati. — 6. Ampliatio iuris sepeliendi. — 7. Exemptio aliquid solvendi de legatis piis. — 8. Ampliatio exemptionis a decimis. — 9. Ampliatio exemptionis a iurisdictione ordinariorum. — 10. Facultas audiendi confessiones. — 11. Loca monialium destituta fratribus applicentur. — 12. Mortui cum habitu Tertiariarum cum licentia fratrum sepeliantur. — 13. Exemptio parochialium Ecl. Ordinis a iurisdictione ordinariorum. — 14. Praelatorum Ordinis facultas dispensandi ab irregularitate, etc. — 15. Ampliatio damnationis hactenus factae de opi-

(1) Hanc bullam sub num. VII in Rom. Edit. perleges (n. r.).

nione, quod confessi fratribus, iterum parochis confiteri debeant. — 16. Communicatio privilegiorum inter Ordinem S. Dominici et Ordinem S. Francisci. — 17. Inhibitio contra quoscumque Ordinis perturbatores. — 18. Deputatio executorum huius bullae. — 19. Obstantium derogatio. — 20. Transumptorum fides. — 21. Sanctio poenalis.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Regimini universalis Ecclesiae, meritis licet insufficientibus, disponente Domino, praesidentes, curis perurgemur assiduis ut, iuxta creditae nobis desuper dispensationis officium, quieti subditorum quorumlibet, praesertim sub Religionis habitu studio vacantium piae vitae, in quorum utique prosperitate reficimur, iugi, quantum nobis ex alto conceditur, sollicitudinis studio intendamus, et ut ea, quae pro divini cultus, dictae Religionis incremento animarumque salute a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus provide facta sunt, sublatis ambiguitatibus quae exinde emersisse noscuntur, in sua integritate persistent, nostri ministerii partes interponimus efficaces. Dudum siquidem a fe. re. Eugenio Papa quarto, praedecessore nostro, literae emanaverunt tenoris sequentis, videlicet.

§ 1. Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Licet debitum pastoralis officii, etc. (1).

§ 2. Clemens episcopus, etc. Virtute conspicuos, etc. (2).

§ 3. Nos igitur, qui dicti Ordinis fratrum Minorum, in quo generalis ministri fungebamur officio dum ad cardinalatus honorem assumpti fuimus, et personarum eius statum prosperum et tranquillum, propter uberes fructus quos Ordo ipse, multa refulgens gloria meritorum et gratia redolens sanctitatis, in agro militantis Ecclesiae, in propagatione religionis et

(1) Omittitur haec bulla, quia est simplex confirmatoria bullae Clem. IV. (2) Vide tom. III, pag. 735.

Prooemium.

Eug. IV edidit const. confirmantem bullam Clem. IV.

Hic Pont. eas confirmat.

fidei orthodoxae hactenus produxit utiliter et producit, ac in futurum producturum fore spe firma tenemus, palmites suos a mare usque ad mare et etiam ad barbaras extendendo nationes, intensis desideramus affectibus, Clementis et Eugenii praedictorum ac aliorum praedecessorum nostrorum, qui Ordinem praedictum fratrum Minorum aliis variis privilegiis non immerito decorarunt, vestigiis inhaerentes, motu proprio, non ad eorum dicti Ordinis fratrum Minorum professorum vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate et deliberatione, ac ex certa scientia nostra, Clementis et quascumque alias quorumcumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum literas, dicto Ordini fratrum Minorum et illius domibus et professoribus in genere, sub quacumque verborum forma concessas, quas, ac si de verbo ad verbum, una cum praedictis literis Eugenii praedecessoris praefati, praesentibus insertae forent, haberi volumus pro expressis, ac omnia et singula in illis contenta, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus, et robor perpetuae firmitatis obtinere debere decernimus; et pro potiori cautela, omnia et singula, per Clementis et Eugenii aliosque praedecessores nostros praedictos, in eisdem literis, pro et in favorem dicti Ordinis fratrum Minorum quomodolibet ordinata, statuta, decreta, concessa et indulta fieri et servari debere, auctoritate, motu et scientia praedictis de novo ordinamus, statuimus atque decernimus, ac eidem Ordini Minorum illiusque domibus et professoribus concedimus et indulgemus.

Ampliatio privilegii celebrandi tempore interdicti, et cum altari portatili (1).

§ 4. Et quia, sicut accepimus nosque ipsi experientia didicimus, in minoribus constituti praefati Ordinis curam gerentes, circa literas et privilegia huiusmodi nonnulla dubia postmodum sunt exorta, habita super illis consideratione decenti, motu,

(1) Vide Concil. Trident., sess. xxv, cap. 12.

auctoritate et scientia similibus, literas eiusdem Clementis praedecessoris, in ea parte in qua concedit dicti Ordinis professoribus ut liceat eis in locis, in quibus degunt, habere oratoria, et in eis cum altari portatili, etiam tempore interdicti, ianuis clausis, excommunicatis et interdictis exclusis, missarum solemnias et alia divina officia celebrare; et quod eorum insistentes obsequiis, censuris generaliter promulgatis non ligentur; quum contingat eos persaepe requiri, ut etiam extra oratoria, super huiusmodi altari portatili celebrent divina officia, et ad illa, interdicti tempore, tertii Ordinis Sancti Francisci de Poenitentia nuncupati fratres et sorores ac suos et illorum procuratores admittant, extendentes. Concedimus eisdem fratribus ut non solum in oratoriis et locis, in quibus degunt, sed etiam in quovis alio loco congruenti et honesto, possint, super altari portatili eiusmodi, missas et alia divina officia libera et licite celebrare, exceptis Ecclesiis ab ordinarii iurisdictione non exemptis, quoties id eisdem fratribus per ordinarios ex causa contigerit inhiberi. Et ut liceat eis, tempore interdicti, fratres et sorores dicti tertii Ordinis Beati Francisci de Poenitentia nuncupati, nec non ipsorum fratrum Minorum ac fratrum et sororum dicti tertii Ordinis et monialium Sanctae Clarae procuratores et negotia gerentes utriusque sexus admittere ad divina.

§ 5. Praeterea, quia idem Clemens praedecessor, in dictis suis literis, generalibus et provincialibus ministris et eorum vicariis ac custodibus absolvendi fratres eiusdem Ordinis; nec non fratribus dicti Ordinis, quos ipsi ministri, vicarii et custodes habuerint pro tempore in confessores, absolvendi ipsos ministros, vicarios et custodes ab excessibus et censuris, nisi talia perpetrassent, propter quae essent merito ad Sedem Apostolicam destinandi, ac cum eis desuper dispensandi facultatem concedit; et propterea, qui sint

Ampliatio facultatis praedecessorum absolvendi fratres.

destinandi, persaepe revocetur in dubium, ut absolutum et absolvendum, dispensantium et dispensatorum pro tempore puritati conscientiae consulamus, declaramus haereticos, relapsos, schismaticos et qui literas apostolicas falsificassent, aut ad infideles prohibita detulissent, dumtaxat esse ad Sedem Apostolicam merito destinandos. Reliquis vero omnibus, etiam simoniae pravitae qualitercumque irritis, posse per illos, quibus inibi conceditur, absolutionis beneficium et dispensationis gratiam, iuxta casuum exigentiam, impertiri.

Qui sint casus Apostolicae Sedis reservati.

Ampliatio iuris sepeliendi (1).

§ 6. Eam vero partem literarum eiusdem Clementis praedecessoris, in qua sepulturam in Ecclesiis fratrum dicti Ordinis liberam esse voluit, salva iustitia Ecclesiarum, a quibus corpora mortuorum assumuntur, declarantes libertatem huiusmodi intelligi debere, etiam quoad hoc, ut fratres ipsi, nullius super hoc petita licentia, parochias, in quibus corpora praedicta forent, cum cruce processionaliter ingredi, ac corpora ipsa levare et ad eorum ecclesias sepelienda deferre possint, ubi hoc consuetum foret, vel presbyteri de levatione requisiti id facere recusarent; nec cogantur inviti, etiam praetextu cuiusvis consuetudinis, ipsi vel defunctorum consanguinei, illa ad parochiales ecclesias aut loca deferre et, cum illis vel sine, inibi celebrare vel celebrari facere pro eisdem defunctis aliqua divina officia, ante vel post sepulturam eorumdem. Iustitiam autem Ecclesiarum a quibus corpora ipsa sumuntur, iuxta eiusdem Clementis praedecessoris voluntatem, salvam esse debere decernimus eo casu quo dumtaxat apud loca ipsorum fratrum corpora ipsa sepeliuntur; si vero non apud eos seu alios etiam Mendicantium Ordinum professores corpora ipsa contingeret sepeliri, ex his quae ad fratres praedictos, apud quos tunc corpora ipsa non sepelirentur, de

(1) Tu, quoad solutionem quartae, scias aliter statuisse Concil. Trident., sess. xxv, De Reform. cap. 13.

bonis defunctorum quomodolibet obveniret, quovis particulari vel universali titulo, directe vel per obliquum, nullam canonicam aut parochialem portionem dare teneantur; nec similiter aliqua portio debeat de his, quae ad certos determinatos usus, eisdem fratribus vel eorum domibus, in genere aut in specie, etiam de bonis eorum, quorum cadavera apud eos contigerit sepeliri; nec etiam in casibus, in quibus, per eiusdem Clementis et aliorum praedecessorum nostrorum specialia privilegia, fratres ipsi ab huiusmodi solutione quartae sunt exempti; nec aliquo casu de candelis, quae ad manus fratribus dantur, quarta aliqua quomodolibet detrahatur. In reliquis vero casibus, quam in praemissis, in quibus quarta ipsa solvenda veniret, conventiones, si quae sunt inter fratres praedictos et locorum ordinarios ac Ecclesiarum rectores in ita, laudabiles et honestae, in posterum observentur.

§ 7. Et si forte, per nos vel Sedem Apostolicam, de pie legatis, dispositis et relictis in genere vel specie, decima vel alia portio seu quota alteri pie vel non pie causae, ex quavis causa hactenus concessa foret, aut in posterum concedi et solvi aut dari, mandari contingeret, fratres praedictos et illorum domos ac eis legata et relictas, aut alias in eorum favorem dispositas, in concessione et mandatis huiusmodi decernimus et volumus non includi, nisi de ipsis fratribus et praesenti decreto ac voluntate nostra, non per generales clausulas, quae etiam specialem mentionem importare viderentur, sed vera et specifica mentio fiat in eisdem.

Exemptio aliquid solvendi de legatis pie.

§ 8. Indultum vero eiusdem Clementis praedecessoris de decimis non solvendis, ad quaecumque bona dictorum fratrum et quascumque decimas, etiam quas vulgus papales appellant, et Apostolica Sedes, pro christianae fidei defensione aut aliis imminentibus persaepe necessitatibus, indicit, et quaecumque alia onera, motu et scientia praedictis, extendimus, decernen-

Ampliatio exemptionis a decimis.

tes ipsos fratres Minores, etiam si per quoscumque exemptos et Mendicantes solvi mandarentur, cum quibusvis derogatoriis et fortioribus clausulis, ad illarum solutionem non teneri, et in illorum solutione cessando, censuras et poenas aliquas non incurrere, nisi praesentibus, non per generales aut alias clausulas specialem mentionem importantes, sed alias sit derogatum specificè, earum de verbo ad verbum inserto tenore.

§ 9. Et ne, praetextu constitutionis Innocentii Papae quarti, praedecessoris nostri, quae incipit *Volentes*, locorum dioecesanorum et alii ordinarii, aut alii quicumque in personas et loca fratrum praedictorum, contra eiusdem Clementis praedecessoris in fine litterarum praedictarum ordinationem, sibi quicumque iurisdictionem et superioritatem vindicare praesumant, districtius inhibemus ne quispiam, absque dictae Sedis speciali commissione et auctoritate, in personas, domos et loca dicti Ordinis fratrum Minorum, utpote prorsus exempta, aliquam excommunicationis, suspensionis et interdicti sententias, specialiter vel generaliter, quomodolibet promulgare; aut in personas, domos et loca huiusmodi aliquam praeminentiam, superioritatem et iurisdictionem quomodolibet exercere praesumat, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua contra ipsos ageretur, ubicumque in eatur contractus, committatur delictum et res ipsa consistat. Decernimus quoque ex nunc quaslibet excommunicationis, suspensionis et interdicti sententias et quoscumque processus quasvis poenas et sententias generales vel speciales continentes, quos et quas promulgari vel haberi, et omnia quae contra fratres, domos et loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, utpote notoria, non aliter allegata, nullius roboris vel momenti esse et pro infectis prorsus haberi debere.

(1) Tu adverte quod Concil. Trident. sess. xxv, in *Decr. de Reform.* aliud statuit.

§ 10. Praeterea, quia parochialium Ecclesiarum rectores praefati, erga illos, qui dictis fratribus Ordinis Minorum eorum peccata confitentur, persaepe se reddunt in exhibitione Eucharistiae et Extremae Unctionis difficiles, concedimus ipsis fratribus Ordinis Minorum, ut eisdem personis eis confessis, quibus rectores praefati, sine rationabili causa, denegaverint seu malitiose distulerint Eucharistiae seu Extremae Unctionis sacramenta ministrare, super quo eorumdem confessorum assertioni stari debeat, illa petentibus possint impune exhibere.

§ 11. Et quum aliquando contingat monasteria monialium Sanctae Clarae et Minorissarum seu Sancti Damiani nuncupatarum monialibus destitui, adeo ut de eorum reformatione spes nulla supersit, convenientiusque sit quod illorum sic destitutorum bona ad ipsos fratres deveniant, quorum erant curae commissa, quam ad alios; illa, quae sic destituta existunt et destitui contigerit in futurum, cum eorum bonis omnibus, perpetuis usibus fratrum domui dicti Ordinis Minorum eiusdem destitutis monasteriis propinquiori applicamus, ita ut fratres ipsi possint de illis et eorumdem monasteriorum structuris et aedificiis pro eorum voluntate disponere. Proviso quod illorum ecclesiae et oratoria, ad prophanos usus non redigantur, sed in illis quandoque divina celebrentur officia.

§ 12. Insuper, quum nonnulli, ad Ordinem praedictum fratrum Minorum specialem gerentes devotionis affectum, ordinem eorum cadavera cum habitu fratrum Minorum aut sororum dicti Ordinis de Poenitentia sepeliri, ne, ex illorum corporum delatione ad alia loca, Ordini et fratribus praedictis iniuria irrogetur, decernimus tales apud fratres ipsos esse sepeliendos, etiam si alibi suam elegerint sepulturam, nec posse, etiam in loco per eos electo, cum habitu quomodolibet sepeliri, aut ad sepeliendum portari, abs-

Facult. audien-
di confessiones.

Loca monia-
lium destit. fra-
tribus applicen-
tur.

Mortui cum ha-
bitu Tertiario-
rum cum licen-
tia fratrum se-
peliuntur.

que fratrum domus loci, in quo tales decesserunt, expressa licentia et assensu.

§ 13. Ceterum ne, si ratione parochialium Ecclesiarum, apud quas domus eorumdem fratrum constructae fuere aut construentur in posterum, locorum ordinarii in eosdem fratres aliquam superioritatem vindicare tentarent, fratrum eorumdem quies in aliquo perturbaretur, concedimus eisdem fratribus ut, in sic concessis et quas eis concedi contigerit curatis Ecclesiis, possint per cappellanum, per eos pro eorum nutu ponendum et amovendum, curam huiusmodi exercere, qui quamdiu cappellanatus huiusmodi fungetur officio, ac si dicti Ordinis Minorum professor existat, dictorum fratrum Minorum libertate et exemptione fruatur. Ecclesiae vero praedictae et illarum bona, illa, qua domus fratrum dicti Ordinis, praerogativa laetentur.

§ 14. Et ut dicti Ordinis professoribus omnino vagandi tollatur occasio, et ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur pro posse necessitas, generali et provincialibus ministris dicti Ordinis pro tempore existentibus et illorum vicariis, dispensandi cum dicti Ordinis Minorum professoribus defectum natalium ex adulterio, sacrilegio, incestu et quovis alio nefario et illicito coitu proveniente patientibus; necnon cum his qui ex quavis causa (praeterquam homicidii voluntarii, bigamiae et mutilationis membrorum) irregulares forent, postquam Ordinem ipsum professi fuerint, ut defectu et irregularitate huiusmodi non obstante, irregulares ipsi ad quoscumque, etiam sacros, ordines promoveri, et in illis etiam altaris ministerio ministrare, et tam ipsi regulares, quam defectum natalium patientes praedicti ad quascumque administrationes et officia dicti Ordinis eligi, recipi et assumi, illaque gerere et exercere libere et licite valeant, motu, scientia et auctoritate praedictis concedimus per praesentes.

(1) Vide Concil. Trident., sess. xxv, cap. 11.

§ 15. Rursus intelleximus quod, etsi bonae memoriae Ioannes Papa vigesimus secundus, praedecessor noster, illorum opinionem, qui asserebant quod confessi fratribus praedicti Ordinis et aliorum Ordinum Mendicantium, ad audiendas confessiones, iuxta iuris dispositionem, deputatorum pro tempore, tenebantur eadem peccata rectori eorum parochialis Ecclesiae iterum confiteri, reprobaverit, et deinde praefatus Eugenius, praedecessor, reprobationem huiusmodi approbaverit, et contra talia asserentes, tamquam de haeresi suspectos, per locorum ordinarios inquiri et procedi mandaverit; ac successive pie memoriae Nicolaus Papa V, similiter praedecessor noster, gesta in praemissis ab eisdem Ioanne et Eugenio, praedecessoribus, robur perpetuae firmitatis obtinere debere decreverit; nihilominus adhuc nonnulli eorum inhaerentes proterviae opinionem praedictam et desuper factos, damnatos et male sonantes ac reprobos articulos veros esse affirmare non verentur, ut talium praesumptuosa temeritas tanto minus invalescat, quanto plurium erit superiorum correctioni subiecta, concessam contra tales, per eiusdem Eugenii praedecessoris literas, locorum ordinariis facultatem, ad inquisitores haereticae pravitatis extendimus, ac volumus quod inquisitores ipsi, quicumque fuerint, eadem, qua ordinarii, contra tales auctoritate fungantur.

§ 16. Postremo, quum Praedicatorum sicut et praedicti Minorum Ordinum professores, pro fidei catholicae dilatatione continue, indefesse laborent, fructusque afferant in Dei Ecclesia salutare, et propterea fuerint variis, per Sedem praedictam, privilegiis decorati, ut, quos par labor pariaque merita coniungunt, paria coniungant privilegia et favores, eisdem Ordinis Minorum fratribus, ut professoribus ac confessis fratribus Praedicatoribus, et eisdem Praedicatorum Ordinis fratribus, ut praemissis et aliis concessis praedictis

Ampliatio dam-
nationis haereti-
cae factae de opi-
nionem, quod
confessi fratri-
bus, itorum pa-
rochialis confiteri
debeant.

Communicatio
privilegiorum in-
ter Ordinem S.
Dominici et Or-
dinem S. Fran-
cisci

Ampliatio ex-
emptionis a iur-
isdictione or-
dinariorum (1).

fratribus Minoribus, privilegiis, indulgentiis et gratiis, favoribus et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, a praedictis et aliis Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, aut aliis auctoritatem habentibus, quae omnia, ac si nominatim exprimerentur, haberi hic volumus pro expressis, et nostrae approbationis munimine solidamus, ac decernimus robur perpetuae firmitatis obtinere, potiri et gaudere possint et debeant, perpetuis futuris temporibus, in omnibus et per omnia prorsus et sine ulla differentia, proinde ac si, quae uni ex Ordinibus praedictis sunt concessa, utriusque simul nominatim concessa fuissent aut concederentur in posterum. Et quae de magistro generali et provincialibus prioribus dicti Ordinis Praedicatorum ac monasteriis monialium sub eorundem fratrum Praedicatorum cura, et secundum ipsius Ordinis Praedicatorum instituta viventium sunt statuta, in generali et provincialibus ministris et vicariis dicti Ordinis fratrum Minorum et monasteriis monialium dicti Ordinis Sanctae Clarae et Minorissarum et Sancti Damiani nuncupatarum, et contra, censeantur esse statuta.

§ 17. Districtius inhibentes eisdem locorum ordinariis, sub interdicti ingressus ecclesiae et suspensionis a regimine et administratione suarum Ecclesiarum ac parochialium Ecclesiarum; ac rectoribus et aliis quibuscumque, sub excommunicationis latae sententiae et privationis eorundem parochialium Ecclesiarum ac omnium aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, quae obtinent, necnon inhabilitationis ad illa et alia in posterum obtinenda, poenis, eo ipso per eos, qui contrafecerint, incurrendis, ne Ordines praedictos fratrum Praedicatorum et Minorum et illorum domos et professores, praeter aut contra praedictarum Clementis et Eugenii praedictorum, et aliorum quorumcumque praedecessorum nostrorum, et praesentium nostrarum literarum tenorem, in-

quietare seu molestare, et eos aut testamentorum ultimarumque voluntatum executores et haeredes praedictos, seu quoscumque alios, directe vel indirecte, ad solutionem alicuius quartae parochialis seu canonicae vel alterius portionis seu oneris, et ad faciendum celebrari aliquod officium in eorum ecclesiis vel alibi, dum apud ipsos fratres decedentium cadavera tumulantur, ante vel post eorum sepulturam cogere; nec confessis dictis fratribus Praedicatoribus et Minoribus pro tempore, Eucharistiae seu Extremae Uctionis sacramenta, sine rationabili causa, denegare, vel illorum exhibitionem malitiose differre, aut eorum parochianis, ne dictis fratribus confiteantur, prohibere vel persuadere, nec etiam ad praemissa seu aliquod praemissorum auxilium, consilium vel favorem dare, directe vel indirecte, quoquo modo praesumant.

§ 18. Et nihilominus cuilibet in dignitate ecclesiastica constituto et metropolitana vel alterius cathedralis Ecclesiae canonicis per universum orbem, qui desuper, per dictorum Ordinum priores aut guardianos et fratres, ac illorum seu ad commodum eorum Romanae Ecclesiae syndicus desuper requisitus fuerit, per apostolica scripta in solidum mandamus quatenus, per se vel alium seu alios, praemissa, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicantes, et eisdem fratrum Praedicatorum et Minorum Ordinibus et illorum domibus ac professoribus, in praemissis, efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant eos pacifica possessione vel quasi privilegiorum et concessionum huiusmodi gaudere, non permittentes eos seu testamentorum executores et haeredes praedictos, contra illorum tenorem, per ordinarios et rectores praedictos aut quoscumque alios, indebite molestari, aut eis gravamina, iniurias atque damna inferri seu quomodolibet irrogari. Ac etiam summarie et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, contra

Deputatio executorum huius bullae.

quoscumque, cuiuscumque qualitatis vel conditionis existant, aut quacumque ecclesiastica, etiam patriarchali, archiepiscopali vel mundana forent dignitate et exemptione muniti; in quibuscumque causis per eos movendis, quacumque ratione vel causa quae excogitari possit, eis ministrent iustitiae complementum, exequendo quod per eos fuerit ordinatum; et illos, quos censuras et poenas praedictas incurrisse constiterit, illos irretitos esse declarent, ac faciant et mandent interdictos, suspensos et excommunicatos publice nunciari et ab omnibus arctius evitari, ac legitimis super his habendis servatis processibus, illos, quoties opus fuerit, iteratis vicibus aggravare procurent, contradictores, auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Obstantium derogatio.

§ 19. Non obstantibus recolendae s. memoriae Bonifacii Papae octavi, quibus cavetur ne quis extra suam civitatem et dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam diætam a fine suae dioecesis, ad iudicium evocetur, seu ne iudices a Sede Apostolica deputati, extra civitatem et dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel alii vices suas committere praesumant; et de duabus diætis in concilio generali, nec non quae incipiunt *Super cathedram* Bonifacii et *Dudum* Viennensis concilii ac recolendae memoriae Callisti Papae tertii, etiam praedecessoris nostri, literis, aliisque apostolicis ac provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus; necnon Ostonis et Octoboni, olim in regno Angliae Apostolicae Sedis legatorum, constitutionibus; Ecclesiarum quoque ac locorum quorumlibet statutis et consuetudinibus, et inter quoscumque dictorum Ordinum fratrum Praedicatorum et Minorum professores ac locorum ordinarios seu rectores praedictos initis et conclusis, hactenus observatis pactis et conventionibus, etiam iuramento, confirmatione aposto-

stolica vel quavis alia firmitate roboratis; necnon omnibus illis, quae Clemens et Eugenius praefati, in praedictis eorum literis, voluerunt non ob stare, contrariis quibuscumque. Quibus omnibus illa, ac si de verbo ad verbum insererentur, et derogatoriis derogatorias clausulas in se continerent, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permanens, quoad praemissa, specialiter et expresse derogamus. Aut si patriarchis, archiepisc., episc. et rectoribus praefatis seu quibusvis aliis, communiter vel divisim, a Sede praefata indultum existat quod interdicti, suspendi vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint, per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et qualibet alia dictae Sedis indulgentia, generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam, praesentibus non expressam vel totaliter non insertam, effectus earum et concessa in eis iurisdictionis executio impediri posset quomodolibet vel differri, et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Nos enim ex nunc illa et quaecumque alia, quae in futurum per nos vel Sedem Apostolicam quomodolibet concedi et statui, decerni vel ordinari contigerit, contra Clementis, Eugenii aliorumque praedecessorum praedictorum et praesentium literarum huiusmodi tenorem, necnon si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irrita et inania nulliusque roboris vel momenti esse decernimus.

§ 20. Et quia difficile foret etc.

§ 21. Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto, pridie kalendas septembris, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 31 augusti 1474, pontif. anno iv.

Transumptio. fides. Sanctio postalio.

IX (1).

Amplissimae gratiae et privilegia fratrum Praedicatorum Ordinis S. Dominici, quae propterea Mare magnum nuncupantur.

SUMMARIUM

Proemium. — 1. Eug. IV confirmavit bullas Greg. XI et Martini V. — 2 ad 5. Confirmatio et amplificatio privilegiorum. — 6. Ampliatio facultatis dandi liberam sepulturam in eorum Ecclesiis. — 7 ad 10. Exemptiones et ampliaciones. — 11 ad 13. Aliae concessiones. — 14. ad 21. Reliqua ut in bulla praecedenti.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Regimini (caetera prout in praecedenti, usque) efficaces. Dudum siquidem a fel. rec. Eugenio Papa quarto, praedecessore nostro, emanaverunt literae tenoris subsequenti.

§ 1. Eugenius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam, etc. (2).

§ 2. Nos igitur, qui dicti Ordinis fratrum Praedicatorum et personarum eius statum prosperum et tranquillum, etc. affectibus, Gregorii, Martini et Eugenii ac aliorum praedecessorum nostrorum, qui Ordinem praedictum fratrum Praedicatorum, etc. (mutandis mutatis usque ad impertiri, § 5).

Et, ut dicti Ordinis professoribus omnibus vagandi tollatur occasio et ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur pro posse necessitas, magistro et prioribus provincialibus et conventualibus ac eorum vicariis defectum natalium ex adulterio, sacrilegio, incestu et quovis alio nefario et illicito coitu provenientes patientibus; nec non cum his qui ex quavis causa, praeterquam homicidii voluntarii, bigamiae et mutilationis membrorum, irregu-

(1) Haec bulla est sub num. VIII in Rom. Edit. (n. r.). (2) Omittuntur bullae Eug. IV, Martini V et Greg. XI hic nominatae, quoniam bulla Greg. XI est sup. tom. IV, pag. 567; aliae autem sunt simpliciter eius confirmatoriae.

lares forent dispensandi cum dicti Ordinis Praedicatorum professoribus, postquam ipsum Ordinem professi fuerint, ut, defectu et irregularitate huiusmodi non obstantibus, irregulares ipsi ad quoscumque, etiam sacros, ordines promoveri, et in illis etiam in altaris mysterio ministrare, et tam ipsi irregulares quam defectum natalium patientes praedicti ad quaecumque administrationes et officia eligi, recipi et assumi, illaque gerere et exercere libere et licite valeant, motu et scientia ac auctoritate praedictis, concedimus per praesentes.

§ 6. Eam vero partem literarum eiusdem Gregorii praedicti, qua sepulturam in ecclesiis fratrum dicti Ordinis liberam esse voluit (salva iustitia Ecclesiarum a quibus corpora assumuntur), declarantes huiusmodi intelligi debere, etiam quoad hoc, ut fratres ipsi, nullius super hoc petita licentia, parochias, in quibus corpora praedicta forent, cum cruce processionaliter ingredi, et corpora ipsa levare et ad eorum ecclesias sepelienda deferre possint, ubi hoc consuetum foret, vel presbyteri de levatione requisiti hoc facere recusarent. Nec cogantur inviti, etiam praetextu cuiuscumque consuetudinis, ipsi vel defunctorum consanguinei, illa ad parochiales ecclesias aut alia loca deferre, et, cum illis vel sine, inibi celebrare vel celebrari facere pro eisdem defunctis aliqua divina officia, ante vel post sepulturam eorumdem. Iustitiam vero Ecclesiarum, a quibus corpora ipsa assumuntur, iuxta Martini praedicti, praedecessoris, voluntatem, salvam esse debere decernimus in omnibus aliis casibus, praeter eos in quibus per eorumdem Gregorii, Martini et Eugenii, praedecessorum nostrorum, specialia privilegia, fratres ipsi ab huiusmodi solutione quartae sunt exempti. Nec, aliquo casu, de candelis, quae ad manus fratribus dantur, quarta aliqua quomodolibet detrahatur. In reliquis vero casibus quam in praemissis, in quibus quarta ipsa solvenda veniret, conveniret, conventiones

Ampliatio facult. dandi liberam sepulturam in eorum ecclesiis.

(si quae sunt inter fratres praedictos et locorum ordinarios ac Ecclesiarum rectores in itae) laudabiles et honestae, in posterum observentur.

Exemptiones et ampliaciones. § 7. Et si forte (etc., parimodo usque exhibere, § 10).

Aliae concessionos. § 11. Et cum aliquando contingat monasterium monialium S. Augustini, sub cura, habitu et constitutionibus fratrum Praedicatorum degentium, monialibus destitui (etc., usque laetentur, § 13).

Reliqua ut in bulla praecedenti. § 14. Rursus intelleximus quod, etsi bon. mem. Ioannes XXII (etc., usque ad finem).

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MCCCCLXXIV, pontificatus nostri anno IV.

Dat. 1474, pontif. anno IV.

X.

Quod brunus color vestimentorum praefinitus a Benedicto XII pro monacis et monialibus S. Benedicti, Ordinis Cisterciensis, intelligatur de colore nigro, et non griseo. Et quod totus Ordo albi tantum et nigri coloris vestibus utatur.

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Bened. XII iussit quod Ordo habitu bruno vel albo uteretur. — 2. Aliqui monaci pro colore bruno, utebantur colore griseo et alii nigro. — 3. Appellatione bruni coloris nigrum colorem Pontifex venire declarat. — 4. Nigri igitur aut albi coloris habitum gestari praecipit. — 5. Alterius habitus usum prohibet. — 6. Contraria tollit. — 7. Transumptis creditur iubet.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Etsi cunctis ecclesiastici status personis et assuetae pietatis officio assistere teneamur, illis tamen sub regulari observantia Altissimo famulantibus, praecipue Cisterciens., eo magis adesse nos convenit,

Bull. Rom. Vol. V.

29

quo, sublatis quibusvis dubietatibus, maiori quietudine reddere valeant vota sua.

§ 1. Dudum siquidem fel. rec. Benedictus Papa XII, praedecessor noster, ad statum Cisterciensis Ordinis attendens prosperum, per quasdam suas literas, inter alia, statuit et ordinavit quod omnes abbates et monaci eiusdem Ordinis, pannis bruni vel albi coloris dumtaxat uterentur, prout in eisdem literis plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Hymberti, abbatis monasterii Cisterciens., Cabilonen. dioecesis, petitio continebat, a nonnullis etiam ipsius Ordinis abbatibus et monacis revocetur in dubium, an appellatione bruni coloris niger color veniat vel griseus: et, sicut eadem petitio subiungebat, aliqui abbates et monaci ac moniales ipsius Ordinis panno nigro, aliqui vero griseo utantur, et diversitas habitus inter eiusdem Ordinis professores esse videtur, pro parte eiusdem Hymberti abbatis nobis, fuit humiliter supplicatum ut sibi ac Ordini, monacis ac monialibus praefatis, earumque statui super praemissis opportune providere benignitate apostolica dignareremur.

§ 3. Nos igitur, ad quos spectat super his adhibere vigilantiae nostrae curam, ut omnis dubietatis scrupulus de medio tollatur, et habitus ipsorum se invicem conforment, quacumque disparitate sublata, literarum ac concessionis et statuti huiusmodi tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, verba praedicta bruni coloris interpretantes, quod, appellatione illorum, niger tantum color veniat et intelligatur, auctoritate apostolica, tenore praesentium, ex certa scientia declaramus.

§ 4. Et insuper, pro potioris cautelae suffragio, volumus, ac eadem auctoritate et tenore etiam statuimus et ordinamus quod de cetero, perpetuis futuris temporibus, omnes abbates, monaci et moniales

Bened. XII iussit quod Ordo habitu bruno vel albo uteretur.

Aliqui monaci, pro colore bruno, utebantur colore griseo et alii nigro.

Appellatione bruni coloris nigrum colorem Pontifex venire declarat.

Nigri igitur aut albi coloris habitum gest. praecipit

eiusdem Ordinis, praesentes et futuri, ad usum personarum suarum, pannis nigri vel albi coloris solum et dumtaxat utantur.

Alterius habitus usum prohibet.

§ 5. Mandantes per apostolica scripta, et eadem auctoritate committentes dilectis filiis universis patribus abbatibus eiusdem Ordinis, praesentibus et futuris, quatenus ipsi et quilibet ipsorum, postquam praesentes nostrae literae ad eorum notitiam pervenerint, declarationem, statutum et concessionem nostram huiusmodi observent. Et per se vel alios, etiam a quolibet ipsorum, nec non aliis abbatibus et monachis ac monialibus eiusdem Ordinis perpetuo faciant inviolabiliter observari. Non permittentes eosdem abbates, monachos et moniales pannos, ad usum personarum suarum, alterius quam nigri vel albi coloris deferre vel illis quomodolibet uti. Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Contraria tollit.

§ 6. Non obstantibus etc.

Transumptis credi iubet.

§ 7. Ceterum, quia difficile foret etc., usque adhibeatur, et illis stetur, ipsique patres abbates ad illarum executionem procedere possint et debeant in omnibus et per omnia sicuti originalibus literis huiusmodi adhiberetur et eis staretur, ac ipsi patres abbates procedere possent et deberent, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, idibus decembris, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 13 decembris 1475, pont. anno v.

XI (1)

Quod omnes magistri vel praeceptores quorumcumque locorum sub vocabulo S. Spiritus sint totaliter subiecti magno magistro seu generali praeceptori archiepiscopali S. Spiritus in Saxia de

(1) Haec bulla, turbato temporum ordine, sub num. XIV in Rom. Editione legitur (R. T.).

Urbe, et absque eius licentia eleemosynas quaerere non possint, et ad ipsum solum spectet collatio locorum Ordinis Sancti Spiritus (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Quidam fratres faciebant se praeceptores generales in locis ab isto hospitali dependentibus. — 2. Alii autem ipsa loca et eleemosynas, sibi met appropriabant. — 3. Hic ideo Pontifex omnia dicta loca intitulata sub vocabulo S. Spiritus, ab isto hospitali dependere declarat; — 4. Eaque solummodo fratribus Ordinis S. Spiritus et per magistrum generalem huius hosp. conferri posse decernit. — 5. Nemo alius se mag. generalem appellet, et solo huius hosp. magistro generali obediant. — 6. Contravenientes excommunicantur, — 7. Et etiam quaestuantibus absque licentia magist. generalis, — 8. Qui etiam eorum beneficia, uti vacantia, aliis conferre possit. — 9. Forma eleemosynas de cetero colligendi. — 10. Obstantia tollit.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Etsi universis xenodochiis, hospitalibus et piis aliis locis ubilibet constitutis, in quibus misericordiae opera et alia charitatis officia exercentur, paterna nos deceat pietate prospicere, et pro ipsorum statu prospero, atque in huiusmodi meritoriis actibus continuo exercendis persistere, proque pauperum et miserabilium personarum susceptione, subsidio et hospitalitate servanda, eorumque membra, bona et iura non modo a cunctis sinistris eventibus praeservare illaesa, verum potius adaugere debeamus: erga nostrum tamen in Saxia almae Urbis hospitale, quod nuper a fundamentis creximus, instauravimus et sumptuoso opere ampliavimus, eo magis intendentes, eiusque indigentibus providere, ut qui in eo infantes expositi,

(1) Institutionem autem huius hospitalis et alia ipsum concernentia, vide sup. in Constit. XL Innocentii III, tom. III, pag. 189.

Exordium.

languentes et infirmi, alii quoque pauperes et egeni benigne recipi, mittere (1) et charitative tractari valeant, profecto nos convenit, quo nostris hospitale praedictum pateat aspectibus, et universorum ad illud confluentium pauperum auxilium atque refugium est, et praeter Romanum Pontificem superiorem alium neminem recognoscere.

Quidam fratres facieb. se praeceptores generales in locis ab isto hospit. dependentibus.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus displicenter, nonnulli in ipsius hospitalis fratres, etiam praeceptorias, hospitalia, membra et loca pia ab ipso hospitali in Saxia dependentia obtinentes, ambitione et cupiditate caeca inducti, et suis terminis non contenti, temeritate propria se generales praeceptores dicti Ordinis, praecipue in partibus ultramontanis nominare, ac in nonnullis praeceptoribus, hospitalibus, membris et locis ab ipso hospitali in Saxia dependentibus eorumque personis iurisdictionem ordinariam, sive per modum submissionis, fundationis, unionis, annexionis, incorporationis vel applicationis, commendae vel vicariatus perpetui, eis, ut dicitur, factarum, sive aliis exquisitis mediis potestatem et superioritatem habere, sibi indebita vendicare videantur.

Alii autem ipsa loca et eleemosynas sibi met appropriabant.

§ 2. Plerique vero alii, a quorum oculis Dei timor abscessit, non attendentes ut fructus, redditus et proventus dicti hospitalis in Saxia, necnon oblationes, eleemosynas atque alia charitativa subsidia, quae, pia largitione fidelium Christi, ipsi hospitali in Saxia legantur seu largiuntur aut relinquuntur, in usus et sustentationem expositorum, infirmorum et pauperum praedictorum ex cunctis partibus mundi ad illud confluentium convertantur, prioratus, praeceptorias, membra, hospitalia et loca ab ipso hospitali in Saxia occupare, invadere, tenere et detinere; oblationes quoque, eleemosynas et alia pauperum subsidia, etiam ipsius nostri hospitalis nomine quaestuant et mendicando usurpare, et in

(1) Forsan enutiri (R. T.).

suos usus convertere, cum suarum periculo animarum, et pauperum eorundem detrimento maximo, non formidant.

§ 3. Nos, quorum interest hospitalis expositorum infantium, languentium et pauperum praedictorum indemnitatibus providere, adversus ambitiosos praesumptores, occupatores, invasores, detentores et usurpatores praedictos, illo volentes uti opportuno remedio, per quod eorum compescatur temeritas, et alias de caetero perpetrandi similia aditus praeccludatur: motu proprio, non ad alicuius super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra deliberatione et voluntate, omnia et singula alia hospitalia, praeceptorias, membra et pia loca dicti Ordinis, et sub vocabulo S. Spiritus intitulata, ab ipso nostro hospitali in Saxia dependere, nullique alii monasterio, praeceptoriae, hospitali sive alii pio loco, praeterquam dicto hospitali in Saxia, etiam si longaeva consuetudo aut submitio aliqua repugnant, pleno iure subesse, auctoritate apostolica, tenore praesentium et certa nostra scientia decernimus pariter et declaramus.

§ 4. Statuentes ac etiam decernentes quod ipsius Ordinis hospitalia, praeceptoriae, membra et loca nulli, cuiuscumque dignitatis, status, gradus vel conditionis fuerit, praeterquam ipsius nostri hospitalis fratribus et Ordinem ipsum expresse professis, eis tamen pro solo nutu dicti praeceptoris existentis, et pro tempore ad claustrum quotiens expedierit revocandis, in titulum vel commendam conferri valeant sive possint.

§ 5. Nullusque ipsius nostri hospitalis frater, etiam administrationem vel officium seu beneficium obtinens, se generalem praeceptorem, citra vel ultra montes, nominare, neque aliquam iurisdictionem aut superioritatem in praeceptores, hospitalarios, priores seu administratores alios dicti Ordinis, seu ipsorum loca et bona vendicare quocummodo praesumat.

Hic ideo Pontifex omnia dicta loca intitulata sub vocabulo S. Spiritus ab isto hospitali dependere declarat.

Eaque solummodo fratribus Ordinis S. Spiritus et per magistrum generalem huius hosp. conferri posse decernit.

Nemo alius se magistrum generalem appellet, et solo huius hosp. magistro generali obediant.

Quinimmo, omnes et singuli dicti Ordinis praeceptores, hospitalarii et religiosi, quos eidem praeceptori nostri hospitalis in Saxia pleno iure subesse volumus, et tamquam suo superiori obedientiam et reverentiam congruam exhibere, ac, salva huius Sedis auctoritate, in omnibus sicuti unico eorum praeceptori obtemperare teneantur et debeant.

§ 6. Alioquin, si in praemissis vel eorum aliquo reddiderint se rebelles, aut aliquid in contrarium temere attentare praesumpserint, et moniti non resipuerint, ut tenentur, sententiam excommunicationis incurrant, atque suis praeceptoribus et beneficiis, quae obtinuerint, privati existant.

§ 7. Quas quidem censuras et poenas, omnes et singuli qui oblationes et alia pia subsidia ipsi hospitali nostro in Saxia, sive expositis, languentibus et egenis in eo pro tempore degentibus, quaestuoando, sive alias quovis modo, absque ipsius generalis praeceptoris expressa licentia, petere, exigere, usurpare, aut in eis committere fraudem praesumpserint, incurere volumus ipso facto.

§ 8. Possitque praeceptor, constituto sibi de praemissis per eos taliter perpetratis, absque monitione alia, ipsos et eorum singulos delinquentes censuras et poenas praedictas incurrere declarare, et ipsorum beneficia, tamquam vacantia, personis idoneis praesentium auctoritate conferre.

§ 9. Ut autem oblationes, eleemosynae et subventiones praedictae, ac omnia et singula ipsi nostro hospitali per fideles ipsos legata, aut donationes causa mortis, vel inter vivos donata, vel quovis modo relicta, et quae pro tempore donabuntur et relinquuntur, ad commodum et profectum hospitalis et pauperum fideliter et absque diminutione perveniant, venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis et aliis locorum ordinariis, eorum vicariis et officialibus, in virtute sanctae

obedientiae, harum serie committimus et mandamus quatenus, pro conservatione oblationum, eleemosynarum, subsidiorum, legatorum, relictorum et donatorum bonorum ad ipsum hospitale nostrum spectantium, tam in suis civitatibus quam suarum dioecesium, locis insignibus, duos idoneos viros, vitae laudabilis et conversationis honestae, fide et facultatibus praeditos, ad colligendum et conservandum singulis annis, nomine hospitalis nostri eiusdem, oblationes et praedicta, ordinare et deputare procurent, qui ea neque quaestoribus vel aliis quibuslibet personis, nisi specialibus nunciis generalis praeceptoris eiusdem patentibus litteris ipsius munitis sigillo tradere et assignare teneantur; qui quidem collectores, etiam singulis annis de receptis et administratis per eos, coram ordinariis, vicariis vel officialibus atque nunciis supradictis teneantur reddere rationem, quam sub sigillo ordinariarum seu officialium praedictorum signatam, iidem nuncii praeceptori generali praedicto quantocius destinare teneantur.

§ 10. Non obstantibus quibuscumque privilegiis, indultis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quibusvis personis, cuiuscumque dignitatis, etiam pontificalis, status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, per nos vel Sedem Apostolicam, sub quacumque forma vel expressione verborum, et cum quibusvis efficacissimis, urgentissimis et derogatoriis clausulis, irritantibusque decretis, etiam motu, scientia et auctoritate similibus hactenus forsitan concessis; constitutionibus quoque, ordinationibus apostolicis, necnon statutis et consuetudinibus Ecclesiarum et monasteriorum vel aliorum locorum quibus concessae sunt, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, quibus, eorum tenores pro expressis habentes, quoad praemissa, derogari volumus et derogamus expresse, ipsis alias in suo

robore duraturis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae, millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, decimo kalendas februarii, pontificatus nostri anno v.

Dat. die 23 ianuarii 1476, pont. anno v.

XII (1).

De celebratione capituli generalis et capitulorum provincialium congregationis Eremitarum Beati Petri de Pisis, ac electione eius praelatorum (2).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Hic Pont. facultatem eligendi confessorem et alia eorum privilegia approbavit; — 2. Qui confessor vota commutare possit; — 3. Priorque generalis cum eorum fratribus possit dispensare etc.; — 4. Et ipsi fratres, etiam extra tempora, sacr. ordines suscipere valeant. — 5. Petitio pro parte societatis. — 6. Eug. IV capitul. generale quotannis fieri iussit. — 7. Nicolaus vero V quolibet triennio cogi decrevit. — 8. Constitutiones societatis quaedam alia statuebant. — 9. Societas ergo in praedictis Papae provisionem exposulat, — Qui praedicta omnia approbat, — 10. Suaque bulla validat; — 11. Facultatem eligendi confessorem iterato concedit; — 12. Capitulaque provincialia annuatim, et generalia triennio cogi iubet; — 13. Quae in generali capitulo agenda sunt, praescribit; — 14. Contraria tollit.

Sixtus episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Sedes Apostolica, aequa semper in omnibus distributrix, ea quae pro divini cultus augmento, ac devotarum personarum, maxime quae, mundanis abiectis

(1) Hanc in Editione Rom. xv loco leges bullam (n. r.). (2) Alia de his Eremitis dicta sunt supra in Constit. xv Eug. IV, pag. 29, Provenit.

illecebris, in contemplationis suavitate sub humilitatis spiritu devotum ac sedulum exhibentes Altissimo famulatum, commo et utilitate processerunt, ut, semotis ambiguitatibus ac conscientiae scrupulis, firma persistent, libenter, cum ab ea petitur, provisionis suae adminiculo roborat, extendit et declarat, prout ipsarum personarum statui ac quieti conspicit salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem, pro parte dilectorum filiorum universorum eremitarum societatis quondam fratris Petri de Pisis, nobis exposito quod olim ipsius societatis eremitis, tam in communi quam in particulari pro tempore existentibus, apostolica extiterat auctoritate successive concessum ut confessor idoneus saecularis, aut eiusdem societatis vel cuiusvis Ordinis regularis, quem quilibet ipsorum pro se duceret eligendum, eorum confessionibus diligenter auditis, eos ab omnibus et singulis excessibus, criminibus, reatibus et delictis, ac excommunicationis et suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis censuris et poenis, quavis occasione vel causa, in genere vel in specie latis, etiam si talia forent, per quae Sedes praefata esset merito consulenda, semel in vita et mortis articulo; in aliis vero casibus, toties quotiens opus foret, absolvere, et poenitentiam salutarem iniungere, ac alia facere posset: nos tunc ipsorum eremitarum, in ea parte, supplicationibus inclinati, circa dictam electionem confessoris huiusmodi, ac quaecumque, quotcumque et qualiacumque alia concessionem, gratias, indulgentias, facultates, privilegia et indulta dictae societatis illiusque eremitis, in genere vel in particulari, quomodolibet et qualitercumque per praedecessores nostros Romanos Pontifices, seu eorum aut alterius ipsorum auctoritate (quorum omnium et singulorum tenores haberi volumus pro expressis), vel pro Romanis Pontificibus se gerentes, et alios auctoritatem habentes,

Contravenientes excommunicantur,

Et etiam quaestuoando absque licentia magistri generalis,

Qui etiam eorum beneficia, ut vacant, aliis conferre possit.

Forma eleemosynarum de cetero colligendi.

Hic Pont. facultatem eligendi confessorem et alia eorum privilegia approbavit;

concessa, auctoritate apostolica approbavimus, ac scripti nostri patrocinio communivimus, suppletes omnes et singulos defectus, si qui forsan ex defectu potestatis, seu alias quovis modo intervenissent in eisdem.

§ 2. Et nihilominus tunc et pro tempore existentibus dictae societatis eremitis, ut confessor per eos et quemlibet eorum, ut praefertur, eligendus, vota quaecumque, etiam peregrinationis ultramarinae et visitationis liminum beatorum Petri et Pauli ac sancti Iacobi in Compostella, apostolorum, et alia si quae emiserunt, auctoritate apostolica, prout animarum suarum saluti videret expedire, in alia pietatis opera commutare valerent.

§ 3. Et quod generalis prior dictae societatis pro tempore existens, cum eisdem eremitis, per saltum, aut ante aetatem legitimam, seu extra tempora a iure permissa, ad quoscumque, etiam sacros et presbyteratus, ordines promotis, ac ex quavis alia causa (praeterquam super bigamiae et homicidii voluntarii aut mutilationis membri) irregularitatis, et praemissis non obstantibus, ad omnes, etiam sacros et presbyteratus, ordines promoveri, et in illis, ac per eos etiam, ut praefertur, male susceptis, aut omissis ordinibus, ut illos a quocumque mallent catholico antistite, gratiam et communionem praedictae Sedis habente, suscipere, et in altaris ministerio ministrare libere et licite possent, licentiam dare, omnemque inhabilitatis et infamiae maculam sive notam, quomodocumque et qualitercumque per eos et quemlibet eorum contractam abolere.

§ 4. Ipsique eremitae, de eiusdem prioris licentia, a quo mallent catholico antistite, gratiam et communionem eiusdem Sedis habente, se etiam ad omnes sacros ordines facere, et extra tempora a iure statuta, promoveri; ipseque antistes illos eisdem eremitis impendere libere et licite

valeret, praedicta auctoritate indulsumus, prout in nostris inde confectis literis plenius continetur.

§ 5. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dictae societatis petitio continebat, a nonnullis asseratur literas nostras praedictas, ac in eis contenta, iuribus non subsistere, vel de subreptione notari, eo quod in prioribus concessionibus, quoad confessionum auditionem et impendendam absolutionem casus generaliter solum, et nulli specialiter, ut in ipsis nostris literis habetur, expressi fuerunt.

§ 6. Et sicut eadem petitio subiungebat, licet quod per felicis recordationis Eugenium Papam quartum, praedecessorem nostrum, societati praedictae concessum extitisset quod capitulum generale eorum annuatim celebrare possent.

§ 7. Tamen pie memoriae Nicolaus Papa quintus, etiam praedecessor noster, ad ipsius societatis supplicationem et instantiam, inter alia, statuit et ordinavit quod ipsi, non obstante concessione praefati Eugenii praedecessoris, capitulum generale de triennio in triennium celebrarent, et eligerent generalem rectorem, in cuius manibus prior generalis, rector et alii patres renunciarent, et de corpore societatis quatuor socii eligerentur, qui, durante capitulo, in discussione et examinatione causarum dicti capituli adhaerent ipsi generali.

§ 8. Sed quia ex constitutionibus dictae societatis eligitur primitus in capitulo generali ex ipsa societate unus et generalis vicarius capituli, in cuius manibus generalis rector et omnes patres renunciarent, ac fratres capitulariter congregati eligunt quatuor socios, qui in discussione et examinatione causarum dicti capituli adhaerent ipsi vicario generali, et postquam occurrentia et facta capituli diligenter examinata et discussa sunt per ipsos vicarium et socios electos, eliguntur per eos dictae societatis priores, et exinde per totum capitulum rector generalis et vicarii eius.

Petitio pro parte societatis.

Eug. IV capitul. gen. quotannis fieri iussit.

Nicol. vero V quolibet triennio cogi decrevit.

Constitutiones societatis quaedam alia statuiebant.

Societas ergo in praedict. Papae provisione et postulat.

Qui praedicta omnia approbat.

Suaque bulla validat.

Facultatem eligendi confessorum remiterato concedit (1).

§ 9. Pro parte dictae societatis nobis fuit humiliter supplicatum, ut in praemissis omnibus et singulis sibi ac statui suo opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, ipsorum in hac parte supplicationibus inclinati, Eugenii et Nicolai praedictorum ac aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum ipsi congregationi et societati sub quibusvis verborum formis concessas literas, ac omnia et singula in eis contenta, quas et earum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis haberi volumus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, ex nostra certa scientia confirmamus et approbamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus.

§ 10. Nostras vero literas praedictas ac omnia et singula in eis contenta valere, et plenam roboris firmitatem obtinere decernimus, perinde ac si casus praedicti in dictorum praedecessorum ut in nostris literis specificati extitissent, suppletes huiusmodi ac omnes et singulos alios defectus, si qui intervenerint in eisdem.

§ 11. Et nihilominus, pro maiori serenitate conscientiae cuiuslibet eremitarum praefatae societatis, ipsis omnibus et singulis praesentibus et futuris, ut idoneus presbyter saecularis, vel eiusdem societatis seu cuiusvis Ordinis regularis, quem ipsi aut quilibet eorum duxerint eligendum, eos et quemlibet eorum ab omnibus et singulis excessibus, delictis, criminibus et peccatis, ac excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, quavis occasione vel causa, generaliter vel specialiter latis, etiam ab omni labe simoniae ac singulis praefatae Sedi reservatis, semel in vita et etiam in mortis articulo plenarie; in aliis vero non reservatis, toties quoties opportunum fuerit,

(1) Vide Conc. Trid., sess. XXIII. De Reform., cap. 15 (R. T.).

absolvere, et poenitentiam salutarem eis iniungere possit et valeat.

§ 12. Et insuper, ut ipsa congregatio ac societas sanctius ac quietius regatur et gubernetur, quod provincialia annuatim, generalia vero capitula de triennio in triennium celebrare;

§ 13. Necnon, ut generalis capituli causae, illisque et congregationi suae pro tempore occurrentes cautius et diligentius examinentur et discutiantur, ipsi in generali capitulo congregati primitus et ante omnia eligere valeant unum ex dicta congregatione in generalem vicarium ipsius generalis capituli, in cuius manibus dictae congregationis generalis rector, et omnes locorum aliorum praesentium et futurorum rectores, priores et vicarii, eorum superioritatem et officia, specialiter et expresse, singulariter renunciare teneantur et debeant; et deinde sex alios ex ipsa congregatione et corpore capituli, qui sex, vel sanior pars illorum, cum generali vicario capituli, omnia sibi et praefatae congregationi occurrentia ac capituli facta diligenter examinare, discutere, ordinare et determinare, ac rectores et priores eligere et creare. Ipsique sic electi et creati, cum toto capitulo vel maiori parte ipsius, generalem totius congregationis et triennem rectorem, ac ipsius generalis rectoris duos aut plures, prout videbitur expedire, vicarios eligere et deputare, ac alias in praemissis et circa ea, prout per eos hactenus observatum extitit, ac in dictae societatis constitutionibus desuper factis plenius continetur, absolvere, ordinare et facere libere ac licite possint et valeant, auctoritate praedicta, de specialis dono gratiae concedimus et indulgemus per praesentes.

§ 14. Non obstantibus Eugenii, Nicolai ac aliorum Romanorum Pontificum praedictorum literis, etc.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,

Capitulaq. provincialia annuatim, et generalia triennio cogi lubet.

Quae in generali capitulo agenda sunt, praescribit.

Contraria tollit.

Qui confessor vota commutare possit.

Priorque generalis cum eorum fratr. possit dispens. ut hic (1).

Et ipsi fratres, etiam extra tempora, sacros ordines suscipere valeant (1).

(1) Quoad haec videsis Conc. Trident., sess. XXIII. Decr. de Reform. (R. T.).

anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, kalendis februarii, pontificatus nostri an. v.

Dat. die 1 februarii 1476, pont. anno v.

XIII (1).

Comprobatio concessionis Callisti III de canonizatione sancti Alberti de Drepano, insulae Siciliae, olim professoris Ordinis fratrum Beatae Mariae de Monte Carmelo (2).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Ad preces gen. Ordinis Callistus III beatorum honoribus coli permittit B. Albertum de Drepano. — 2. Cardinalis Rothomagensis hac de re testimonium. — 3. Haec confirmari a Sixto petit generalis. — 4. Quod praestat Pontifex. — 5. Transumptorum fides.

Sixtus episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Caelestis aulae militum numerum adaugeri sancta laetatur Ecclesia, et propterea eos, qui ex hoc saeculo transeuntes communi opinione fidelium superna patria digni reputantur, praesertim miraculorum celebritate fulgentes, aeternitatis memoria decorare convenit, ut eorum laudes frequentioribus valeant resonare praeconiis, et Dominus in sanctis eius iugiter colaudari. Idcirco nos ea, quae pro honorificentia beatorum, de praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum beneplacito, pie observari comperimus, libenter, cum a nobis petitur, apostolico praesidio confovemus.

§ 1. Sane pro parte dilecti filii Christophori Martinoni, magistri generalis Ordinis fratrum Beatae Mariae de Monte Carmelo, nobis nuper exhibita petitio continebat quod dudum fel. rec. Calixto Papae tertio, praedecessori nostro, pro

(1) Haec bulla num. XI obtinet in Rom. Edit. (B. T.). (2) Ex Montignano Bull. Ord. Carmelit.

parte quondam Ioannis Soreth, tunc magistri generalis dicti Ordinis, exposito quod B. Albertus, qui, dum vitam caelitem ageret in humanis, frater dicti Ordinis fuit, et cuius corpus in ecclesia Sanctae Mariae Messanensis, insulae Siciliae, fratrum dicti Ordinis, requiescit, clarescentibus miraculis, a christifidelibus illarum et diversarum mundi partium in veneratione habetur, et propterea in diversis ecclesiis per diversas mundi partes altaria et ecclesiae, ad honorem Dei et eiusdem sancti abbatis commemorationem, erecta fuerant; unde desiderabat quod christifideles ipsi in eorum huiusmodi laudabili proposito, per tolerantiam Sedis Apostolicae, continuare libere et licite possent et valerent; ad quam quidem humilem petitionem cum praefatus Calixtus praedecessor annuisset, venerabilis frater noster Guillelmus, episcopus Ostiensis, tunc tituli Sancti Martini in Montibus, presbyter cardinalis, qui etiam tunc praesens aderat, de licentia et consensu dicti praedecessoris, et mandato expresso vivae vocis oraculo ab eodem facto, ad tollendos scrupulos de mentibus huiusmodi, et ad honorem dicti beati Alberti, meritorum exaltationem, de praemissis omnibus et singulis per suas patentes literas suo sigillo munitas, attestationem fecit, prout in illis, quas inspici et examinari diligenter, ac praesentibus inseri fecimus, plenius continetur, quarum tenor hic subsequitur.

§ 2. *Guillelmus, miseratione divina, tituli Sancti Martini in Montibus sacrosanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis Rothomagensis, universis et singulis christifidelibus praesentes literas inspecturis salutem in Eo, qui est vera omnium salus.*

Dignum et conveniens iudicamus de iis testimonium reddere, quae pacem conscientiae multorum, et devotionis augmentum concernere videntur. Notum igitur omnibus facimus et testamur per praesentes, quod sanctissimus in Christo Pater

Cardinalis Rothomagen. hac de re testimonium.

dominus noster dominus Calixtus, divina providentia Papa tertius, vivae vocis oraculo, nobis praesentibus et adstantibus coram Sua Sanctitate, concessit et indulisit reverendo patri magistro Ioanni Soreth, priori generali fratrum Ordinis beatae Mariae de Monte Carmelo, praesenti et supplicanti, quod de beato Alberto de Drepano, insulae Siciliae, dicti Ordinis, dum in humanis ageret, professori, in cuius honorem et reverentiam plura altaria et ecclesiae, ut idem prior asseruit, aedificatae fuerunt, ac eius crebrescentibus miraculis publice longo tempore per christifideles, tam in eorumdem fratrum, quam etiam in aliis ecclesiis, nulla tamen secundum ritum Romanae Ecclesiae praecedente canonizatione, preces et suffragia publice persolvuntur, eadem devotio et reverentia, ut praemittitur, sine alicuius peccati labe et transgressionis nota ac conscientiae scrupulo, per vos atque alios christifideles fieri possit et continuari, quousque per Ecclesiam aliud solemnius decernatur, quae omnia cum, ut praemittitur, vere et recte sint acta, ad cuiuslibet notitiam reducimus et reducenda fore censemus. In quorum testimonio praesentes literas per secretarium nostrum infrascriptum fieri iussimus et nostri sigilli fecimus appensione muniri. Datum Romae in domibus nostrae residentiae apud Sanctum Apollinarem, die decimaquinta mensis octobris, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, pontificatus eiusdem domini nostri anno III.

§ 3. Quare pro parte dicti Christophori generalis moderni, asserentis quod in praefata ecclesia et in diversis mundi partibus, per merita ipsius beati Alberti, alia miracula coruscant in dies, nobis fuit humiliter supplicatum ut attestationi dicti Guillelmi episcopi et cardinalis, ac omnibus et singulis in eius literis contentis huiusmodi, pro illorum subsistentia firmiori, robur apostolicae confirmationis adii-

cere, et alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 4. Nos igitur, attendentes quod digne in memoria vertitur hominum, qui ad gaudia transivit angelorum; et ad ordinem praefatum, qui continua gloriosissimae Dei Genitricis semperque Virginis Mariae protectione fovetur, et sub honore eius speciali titulo fundatus, ac tam per diversos Romanos Pontifices, praedecessores nostros, quam etiam per nos apostolica fuit auctoritate comprobatus, multiplicibusque virorum excellentium omni tempore, quasi syderibus, decoratur ornamentis, dirigentes paternae considerationis intuitum, huiusmodi quoque supplicationibus inclinati, attestationem dicti Guillelmi episcopi et cardinalis, qui dicti Ordinis protector existit, ac literas praefatas ratas habentes et gratas, illas, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, auctoritate apostolica, ex certa nostra scientia approbamus et confirmamus, suppletentes omnes et singulos defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Et quia difficile foret praesentes literas ad singulas provincias originaliter destinare, volumus et dicta auctoritate decernimus quod transumptis dictarum literarum manu notarii publici et Curiae causarum Camerae Apostolicae vel protectoris dicti Ordinis, qui nunc est et pro tempore fuerit, aut alicuius episcopalis vel archiepiscopalis, seu cuiuscumque in dignitate ecclesiastica constituti vel dicti Ordinis magistri generalis pro tempore existentis sigillo munitis, ea prorsus, in iudicio et extra, fides adhibeatur indubia, ac si ipsae originales literae forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo

Quod praestat Pontifex.

Transumptorum fides.

Hec confirmari a Sixto petit generalis.

sexto, pridie kalendas iunii, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 31 maii 1476, pont. anno v.

XIV (1).

Constitutiones pro bono regimine congregationis canonicorum regularium Lateranen., cum immunitatum et gratiarum concessione.

SUMMARIUM

Ordinis antiquitas et merita enunciantur. — 1. Mart. V univit canonicos regulares ubique professos in unam congregationem. — 2. Eug. IV basilicam Lateranen. S. Salvatoris in Urbe d. congregationi, — 3. Nomenque congregationis Lateranensis concessit. — 4. Nicolaus V idem approbavit et declaravit. — 5. Callist. III regimen dictae basilicae canonicis saecularibus dedit. — 6. Paulus II basilicam congregationi restituit. — 7. Hic autem Pontifex saecularibus canonicis iterum dedit. — 8. Nomen autem et titulum congregationis Lateranensis confirmavit in alia bulla. — 9. Privilegia omnia approbat. — 10. Exemptionem a quoruncumque iurisdictione et subsidii ac exactionum praestatione concedit, — Et etiam a synodalibus et processionum evocationibus. — 11. Sub protectionem Sedis Apostolicae recipit. — 12. Exemptionem a superioritate aliorum concedit. — 13. Canonici ordinentur per episcopos absque alia examinatione. — 14. Altari portatili canonici uti possint. — 15. Temporeque interdicti celebrare valeant; — 16. Cum excommunicatis a iure conversari; — 17. Sacramenta ministrare et mortuos sepelire. — 18. Exempti sint a solutione omnium praestationum et decimarum. — 19. Causas cognoscere et similia facere non teneantur. — 20. Sepulturam in coemet. liberam habeant. — 21. Canonicam portionem de terris, ornamentis, domibus, hortis, etc. tradere non teneantur. — 22. Praescriptio 60 annorum et non alia contra congregationem detur.

(1) Haec bulla sub numero XII in Rom. Edit. legitur (n. r.).

— 23. Praelatorum congregationis facultas dispensandi super irregularitate etc. — 24. Canonici ad audiendas confessiones per cong. superiores deputentur. — 25. Facultas conversandi cum piratis, etc. — 26. Alienatio honorum stabilium quando sit permessa. — 27. Facultas eligendi confessorum. — 28. Indulgentiarum concessio. — 29. Facultas recipiendi ad Ordinem etiam simpliciter voventes religionem arctiorem. — 30. Et commutandi restitutiones debitas personis incertis. — 31. Prohibitio transeundi ad alios Ordines. — 32. Communicatio gratiarum concessarum cong. S. Iustinae. — 33. Licentia praedicandi verbum Dei. — 34. Dubia in praedictis oriunda in favorem huius Ordinis interpretanda sunt. — 35. Actus contrarii nil derogent. — 36. Clausulae huius bullae praeservativae. — 37. Prohibitio contra impediens. — 38. Nemo apud canonicos invitos celebret. — 39. Confessiones apud canonicos non impediuntur. — 40. Facultas conservatorum eligendorum. — 41. Clausulae contrariorum derogatoriae. — 42. Fides habeatur harum transumptis.

Sixtus episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Dom ad universos regulares Ordines et loca iugo sanctimoniae dedita, personasque voto Religionis adstrictas, pro iuncto nobis apostolicae servitutis officio, crebris vigiliis et indefessis studiis attendimus, ad illum praecipue canonicorum regularium congregationis Lateranen., Ordinis S. Augustini eo libentius nostrae mentis oculos convertimus, quo Ordo ipse in nascentis Ecclesiae sancta institutione, ac primorum christianae religionis clericorum norma traditionibusque fundatus, et sacris institutis ac divinis regulis eloquiusque praemunitus extitit, ab eiusque primaeva foundatione, variis virtutum meritis semper splenduit. Quamobrem nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri innumeris Religionem ipsam privilegiis dignisque honorum titulis non immerito decorarunt; unde nos, eorum ductos exemplo, decet ut congregationem

Ordinis antiquitas et merita enunciantur.

ipsam Lateranen. in agro dominico multiplices et uberes sanctae conversationis fructus in dies afferentem, nostris etiam specialibus gratiarum muneribus muniamus; et iis, quae pro ipsius Ordinis et congregationis laude ac personarum vota sua sub suavi ingo inibi exolverentur pace et quiete processerunt, ne in conventionis scrupulum labantur, sed firma pariter et illibata persistent, nostri adiciamus muniminis firmitatem.

Martin. V univit canonicos regulares etc.

§ 1. Dudum siquidem fel. rec. Martinus Papa quintus, praedecessor noster, etc. (1).

Eug. IV basilicam Lateranen. S. Salvatoris in Urbe d. congregationi.

§ 2. Et deinde piae memoriae Eugenius Papa quartus, etiam praedecessor noster, sacrosanctam et venerandam basilicam Lateranensem ad primam institutionem primaeumque eius statutum, videlicet canonicorum regularium, ex certis tunc expressis causis, post deliberationem providam, quam cum fratribus S. R. E. cardinalibus habuit diligentem, pro Ecclesia Dei, et catholicae fidei christianaeque religionis honore, ac Salvatoris nostri gloria, publicaue utilitate et ipsius basilicae Lateranen. statu, veneratione, commodo et honore, reducens ac reponens, ut Ordo canonicus, qui secundum Deum et B. Augustini Regulam ibi noscebatur institutus, perpetuis futuris temporibus, in dicta Ecclesia vigeret et inviolabiliter observaretur, Ordinem et congregationem huiusmodi in praefata Ecclesia instituit et erexit ac deputavit: dictamque Lateranensem basilicam, cum omnibus suis spiritualibus et temporalibus bonis, membris, iuribus, iurisdictionibus, privilegiis et exemptionibus in perpetuum eidem congregationi concessit et commisit, eorumque curae et administrationi tribuit et donavit.

Nomenque congregationis Lateranensis concessit.

§ 3. Atque decrevit et statuit ut omnes deinceps dictae congregationis conventus et loca ab huiusmodi sanctae basilicae Lateranen. titulo et totius con-

gregationis capite nomen acciperent, et S. Salvatoris congregatio appellaretur; ac singulos dictae congregationis canonicos, ubique Domino servientes, huius basilicae clericos et ministros et religiosos ac de ipsius capituli gremio in omnibus iuribus et privilegiis censi decrevit.

§ 4. Et successive sa. me. Nicolaus Papa V, similiter praedecessor noster, tam Martini, quam Eugenii literas praedictas, nec non omnia et singula in eis contenta, ac quaecumque secuta inde approbans et confirmans, eaque pleno firmitatis robore subsistere, nec non perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere decernens, per quasdam etiam suas concessit et indulgit omnibus et singulis Ecclesiis, monasteriis, prioratibus, locis et personis ubicumque consistentibus et constituendis, praesentibus et futuris, congregationis canonicorum huiusmodi, ut illis omnibus in eorundem Martini et Eugenii praedecessorum literis contentis, ac aliis exemptionibus, privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis et indultis bonisque, iuribus spiritualibus et temporalibus, concessis et concedendis, quibus praefata Ecclesia nostra Lateranen. et ab ea dependentia utuntur et gaudent, seu uti et gaudere consueverunt aut quomodolibet in futurum Ecclesiae, monasteria, prioratus, loca et personae huiusmodi, in omnibus et per omnia pariformiter et absque ulla differentia, perpetuo uti et gaudere libere et licite possint.

§ 5. Postea vero, eodem Nicolao praedecessore rebus humanis exempto, cum canonici dictae congregationis a praefata Ecclesia per nonnullos cives Romanos fuissent electi (2), piae me. Callistus Papa III, similiter praedecessor noster, etiam per alias suas literas statuit et ordinavit quod canonici congregationis huiusmodi a cura et gubernatione Ecclesiae eiusdem desisterent, et illa in posterum per canonicos saeculares regi et gubernari deberet.

Nicol. V idem approb. et declaravit.

Callist. III regimem dictae basilicae canonicis saecularibus dedit.

(1) Omittitur residuum, quia ipsam bullam habes superius, tom. iv, pag. 697.

(1) Eius bullam non posui, uti hic relatam.

(2) Leg. electi (n. r.).

Paulus II ha-
silicam cong.
restituit.

§ 6. Et licet postmodum rec. memor. Paulus Papa II, etiam praedecessor noster, canonicos regulares ac congregationem huiusmodi, ad regimen et gubernationem praedictae Ecclesiae restituisset, nihilominus, eo quoque de medio sublato, canonici eiusdem congregationis denuo ab eadem Ecclesia fuerunt amoti.

Hic autem Pon-
tiffex saeculari-
bus canon. liti-
rum dedit.

§ 7. Atque ex ordinatione et mandato nostris, decretum et statutum fuit quod eadem Ecclesia per dictos canonicos saeculares de cetero regeretur et gubernaretur.

Nomen autem
et titulum con-
gregationis La-
teranensis con-
firmavit in alia
bulla.

§ 8. Et demum, ne in dubium revocari possit an, ex Callisti et nostris litteris huiusmodi, nomen et titulus seu intitulatione congregationis Lateranen. suppressa et sublata essent; ac immunitates, gratiae, privilegia et indulta eidem congregationi Lateranen., tam per ipsum Eugenium, quam per alios Romanos Pontifices praedictos concessa, censerentur revocata, per nonnullas etiam alias literas nostras, et omnes et singulas tam Eugenii, quoad nomen et intitulationem congregationis, quam omnium et singulorum privilegiorum et immunitatum, aliorum praedecessorum literas approbantes et confirmantes, decrevimus et declaravimus, tam per praedictas eiusdem praedecessoris Callisti, quam nostras priores literas et inde secuta quaecumque praefatae congregationi Lateranensi, quoad nomen et intitulationem praedictam, nec non immunitates, privilegia, gratias et indulta huiusmodi, tam per Eugenium, quam per alios praedecessores praedictos, eidem congregationi eiusque canonicis et personis concessa, in nullo praeiudicatum aut derogatum fuisse aut esse quoquomodo, et pro potioris cautelae suffragio, literas Eugenii praedicti praedecessoris in pristinum et eum statum, videlicet quoad nomen et intitulationem congregationis, nec non immunitates, privilegia, gratias et indulta illi concessa, in quo erant antequam a Callisto praedecessore praefato et etiam a nobis literae hu-

iusmodi emanassent, et quomodolibet existebant, reposuimus, restituimus et plenarie reintegravimus, prout in singulis praedecessorum et nostris litteris praedictis respective, quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, prout inferius continetur.

§ 9. Nos, qui congregationi huiusmodi illiusq. monasteriis, Ecclesiis, locis et personis, propter eorum laudabilem et religiosam vitam ac multiplices et uberes fructus, quos in vinea Domini (Altissimo ministrante) dicti afferunt, singulari devotione afficimur, ipsos et eorum monasteria, Ecclesias atque loca, etiam maioribus gratiis prosequi volentes, motu proprio, et non ad eorumdem canonicorum vel alicuius pro eis nobis super haec oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate et certa scientia, ac de nostrae plenitudine potestatis, quaecumque privilegia, gratias, immunitates, libertates et exemptiones, tam per praedictos, quam per alios Summos Pontifices praedecessores nostros, Romanosq. imperatores, reges, principes et alios christifideles, eidem congregationi eiusq. membris, locis, Ecclesiis, monasteriis et personis quomodolibet concessa, ac omnia et singula in eis contenta et quaecumq. inde secuta, tenore praesentium confirmamus et approbamus, ac plenum robur et omnimodam firmitatem perpetuis futuris temporibus obtinere et inviolabiliter observari debere volumus atque decernimus.

§ 10. Attendentes autem, quantae venerationis et sanctimoniae semper fuerit congregatio huiusmodi in Ecclesia Dei, et quantum plantatio sacra, norma religionis christianae floruerit, ac propterea decens, quinimmo debitum reputantes ut spiritualibus praerogativis gaudere, ac sub nostra et eiusdem Sedis protectione militare, praecipuisq. honoribus et gratiis extolli et decorari debeat; congregationem

(1) De his vide quae post Concil. Trid. statuit Pius V in Const. *Etsi mendicantium*.

Privilegia om-
nia approbat. 1.

Exemptionem a
quorumcumque
iurisdictione et
subsidiis ac ex-
actionum prae-
stationum conce-
dit.

ipsam illiusque monasteria, Ecclesias et loca quaelibet ac illorum canonicos seu personas, praesentes et futuras (vagabundis et fugitivis exceptis aut aliter extra Ordinem seu congregationem ipsam, absq. superiorum licentia, commorantibus, quibus nolumus haec aliquantulum suffragari), a quorumcumque praedictae Sedis legatorum ac eius nuntiorum, patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum et aliorum quorumcumq. iudicum ordinariorum aut extraordinariorum iurisdictione, auctoritate, potestate ac dominio, visitatione, cura ac caritativi subsidii subventionem, et exactio- num quarumcumque praestatione, nec non synodalibus et alterius cuiuscumque congregationis seu processuum evocationibus, motu et scientia praedictis, penitus et omnino eximimus, ac totaliter liberamus, eamque in ius et proprietatem beati Petri ac Sedis eiusdem et sub eorum spiritali protectione atque nostra suscipimus.

Et etiam a sy-
nodalib. et pro-
cessionum evoca-
tionibus (1.

Sub protectio-
ne Sedis Apo-
stolicae recipit.

§ 11. Ita quod de cetero, cum monasteriis, membris, Ecclesiis, locis, personis et iuribus suis quibuscumque, eidem Sedi immediate subiecta existat, et omnino esse censeatur; quodque legati aut nuntii praefati seu locorum dioecesanii aut alii ordinarii quicumque vel aliae quaevis personae, quantacumq. ampla praefulgeant dignitate seu praeminentia, in congregationem, canonicos, personas, monasteria, Ecclesias, membra et loca praedicta, utpote prorsus exempta, excommunicationis, suspensionis et interdicti sententias, seu alias censuras sive poenas, specialiter vel generaliter, eorum auctoritate ordinaria promulgare; nec ullam in monasteria, Ecclesias, personas et loca huiusmodi praeminentiam, superioritatem et iurisdictionem quomodolibet exercere possint, etiam ratione contractus vel delicti, seu rei de qua ageretur, ubicumque ineatur contractus, committatur delictum et res ipsa consistat.

(1) Contrarium statuit Concil. Trid., sess. xxiv, cap. 2; et sess. xxv, cap. 15.

Decernentes ex nunc omnes et singulos processus ac excommunicationis, suspensionis et interdicti sententias, censuras et poenas, quas et quicquid, contra congregationem seu illius canonicos, monasteria, personas, Ecclesias et loca haberi et fieri contigerit seu etiam promulgari, irritos et inanes nulliusque roboris et momenti esse, ac pro nullis et infectis haberi debere, etiam exemptione congregationis, quam tamquam notoriam et manifestam haberi volumus, non aliter allegata seu aliter de ea mentione facta.

§ 12. Praeterea, ne congregationem ipsam et illius canonicos per locorum ordinariorum, quavis occasione vel causa, et praesertim ratione parochialium Ecclesiarum seu aliorum locorum dictae congregationis pro tempore, quibus cura animarum imminet, molestari contingat, et huiusmodi praetextu in congregationem et canonicos praedictos aliquam superioritatem seu dominium habere praetendant, ipsis quoque concedimus et indulgemus ut in parochialibus Ecclesiis huiusmodi, possit congregatio ipsa seu illius canonici praedicti, per se aut per presbyteros saeculares vel regulares, sui aut cuiuslibet alterius Ordinis, alias tamen habiles et idoneos, ad ipsorum nutum deputandos et amovibiles, animarum curam praedictorum parochianorum, et Ecclesiarum parochialium huiusmodi libere et licite exercere; quodque ipsi cappellani, dum curam huiusmodi gerent, ea libertate et exemptione fungantur et ubique fruuntur, ac si ex canonicis congregationis et Ordinis extiterint.

§ 13. Et quia eiusdem congregationis canonici de locis ad loca illius saepius transferuntur, propter quod perpetuam in certis et determinatis dictae congregationis monasteriis seu Ecclesiis aut locis non habent mansionem, volumus atque con-

Exemptionem a
superioritate a-
lliorum conce-
dit (1).

Canonici ordi-
nantur per epi-
scopos absque
alia examina-
tione (2).

(1) Vide Concil. Trid., sess. xxiv, cap. 11; sess. xxv, cap. 11 et seq.; et bullam Clem. VIII, n. 39, *Suscepti*. (2) Hoc revocatum est per Concil. Trid., sess. xxiii, cap. 11.

cedimus ut liceat eidem congregationi suos canonicos ad omnes, etiam sacros ordines promovendos, idoneos tamen et iuxta conscientiam praelatorum illius approbatos, quibuscumque maluerint catholicis antistitibus, gratiam et communionem Apostolicæ Sedis habentibus, præsentare; ipsique antistites præsentatos a suis praelatis canonicos, sine ulla examinatione per eosdem antistites faciendâ vel absq. alia promissione aut obligatione promovendorum canonicorum, ad ordines quoscumque, etiam sacros, promovere possint ac debeant.

Altari portatili canon. nil possint (1).

§ 14. Porro, ut congregatio ipsa circa celebrationem missarum etiam specialibus privilegiis gaudeat, eidem pariter et illius canonicis pro tempore concedimus ut in ipsorum itineratione altare portatile cum debita reverentia et honore habere, super quo, tamen in locis congruis et honestis, missas et alia divina officia, etiam per unam horam ante diem et usque ad horam nonam in ipsa itineratione, aut alias ad hoc causa subsistente, celebrare, et sacramenta ecclesiastica ibidem recipere possint.

Temporeq. interdicti celeb. valeant (2).

§ 15. Et ubi generale seu in aliquo speciali loco interdictum fuerit, in ecclesiis suis ac in altari portatili prædictis et aliis quibuscumque locis honestis, huiusmodi missas et alia divina officia celebrare. Ita tamen quod, in locis ecclesiastico interdicto suppositis, debeant, ianuis clausis et excommunicatis expulsis atque exclusis, non pulsatis campanis et submissa voce, eadem divina celebrare, dum tamen ipsi canonici causam non dederint interdicto, nec contingat id eisdem specialiter interdicti, neque Ecclesiae et loca ipsa fuerint interdicta.

Cum excommunicatis a iure conversari

§ 16. Et cum excommunicatis dumtaxat a iure, non tamen pro talibus publicatis, conversari, dummodo in contemptum clavium non fiat.

(1) Vide Decr. de observ. et evitandis in celebratione Missae, Conc. Trid., sess. xxii (n. T.).
(2) Aliiter statutum mihi videtur a Conc. Trid., sess. xxv, cap. 12.

§ 17. Nec non omnibus et singulis, qui in eorum et dictae congregationis existunt obsequiis, ac in ipsorum morantur locis, cuncta ministrare ecclesiastica sacramenta; et eos, cum decedere contigerit, in ecclesiis suis prædictis, libere et licite sepelire possint ac valeant, plenam licentiam concedimus et facultatem.

Sacramentis ministrare et mortuos sepelire.

§ 18. Ceterum, ut congregatio ipsa et illius canonici, maioris immunitatis gratia fruantur, motu, scientia et tenore similibus, volumus atque decernimus ut ad præstationem procuratorum legatorum dictae Sedis et nuntiorum ipsius seu dioecesanorum locorum; aut exactionum vel collectionum vel subsidiorum vel provisionum aut onerum quorumcumque; nec etiam ad solutionem decimarum, quas papales appellant, et quas Sedes Apostolica, pro christianae fidei defensione aut aliis imminentibus persaepe necessitatibus, imponit, minime teneantur, neque obligati sint, etiam si per quoscumque exemptos persolvi mandarentur, cum quibusvis derogatoriis et fortioribus clausulis. Nec eos, ab eadem solutione cessando, censuras et poenas incurrere, nisi praesentibus de verbo ad verbum et earum toto tenore inserto, et non per generales clausulas, specialiter et expresse derogetur, et de ipsis omnimoda et individua mentio fiat.

Exempti sint a solutione omnium præstationum et decimarum (1).

§ 19. Praeterea, ut iidem canonici cum maiori animi sui quiete Altissimo exolvant vota sua, providere volentes, statuimus et ordinamus ut ipsi, per literas eiusdem Sedis aut legatorum seu delegatorum ipsius iam forsitan concessas aut de cetero sub quacumque verborum forma concedendas a quoquam, ad pecuniam colligendum, seu correctionis aut visitationis officium, monasteriis vel ecclesiis, sive quibuscumque personis impendendum; vel ad cognitiones causarum, citationes partium et denuntiationem sententiarum interdicti et excommunicationis procedendum; aut curam monialium seu religiosarum qua-

Causas cognoscere et similia facere non teneantur

(1) Ad hoc vide etiam Const. Pii V, *Et si mendicantium*.

rumlibet personarum recipiendum minime cogi possint, nisi in huiusmodi literis de hoc indulto ac congregatione et Ordine prædictis expressa, ut praefertur, fiat mentio.

Sepultur. in coemet. liberam habeant.

§ 20. Sepulturam quoque in locis, coemeteriis et in ecclesiis dictae congregationis concedimus, et eam liberam esse decernimus, ita quod devotioni et extremae voluntati eorum, qui in locis huiusmodi sepeliri voluerint, nullus obsistat, salva tamen instantia (1) illarum Ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur.

Canonicam portionem de terris, ornamentis, domibus, hortis, etc. tradere non teneantur.

§ 21. Statuentes nihilominus ut pro rebus, quae in ornamentis, libris, fabrica, luminaribus, anniversario septimo, vigesimo, trigesimo sive aliis ad perpetuum cultum divinum, aut pro victu et sustentatione dictorum canonicorum, vel indumentis, nec non pro annuis censibus redimendis, ad quorum solutionem aliquae Ecclesiae seu monasteria dictae congregationis obligata noscuntur; vel de domibus, praediis, hortis et bonis aliisque locis dictae congregationis opportunis, quae canonicis et congregationi huiusmodi relinquuntur, nulli teneantur canonicam portionem tradere. Ita tamen quod in reliquis casibus, quam in prædictis, in quibus quarta ipsa solvenda foret, solvere; vel conventiones, si quae essent inter canonicos præfatos et locorum ordinarios, ac Ecclesiarum rectores, laudabiles et honestae, in posterum observari debeant. Prohibentes insuper omnibus et singulis, cuiusvis status, gradus, ordinis vel conditionis seu nobilitatis et præminentiae fuerint, et quacumque ecclesiastica vel mundana praefulgeant dignitate, ne, in praemissis, a congregatione et canonicis huiusmodi vel ultimarum voluntatum executoribus seu decedentium haeredibus, occasione praemissa, aliquid exigere vel extorquere praesumant. Et si forte per eos vel Sedem prædictam de legatis, pie dispositis et relictis in genere vel in specie, decima vel alia portio seu quota alteri,

(1) Leg. *Salva tamen iustitia* (n. T.).

piae vel non piae rei, ex quavis causa hactenus, et praesertim Ecclesiae S. Petronii civitatis Bononiensis concessa fuissent, aut in futurum concedi seu solvi aut dari, mandari contigerit, congregationem et canonicos huiusmodi et illorum Ecclesias, monasteria et loca, et eis legata atque relicta, aut alias in eorum favorem exposita, ipsa in concessionibus et mandatis huiusmodi includi seu comprehendi non debere decernimus, nisi de congregatione, canonicis et Ordine prædictis ac praesenti decreto specifica mentio fiat in eisdem.

Prescriptio 60 annorum et non alia contra congregationem datur.

§ 22. Porro volumus et decernimus quod contra congregationem, Ecclesias, monasteria, loca, res, bona et iura sua prædicta, tam praesentia quam futura, praescribi non possit, nisi spatio 60 annorum continuorum; quodque nulla alia quam sexagenaria, contra congregationem, canonicos ac bona et iura sua prædicta, currat praescriptio. Cassantes, annullantes, abrogantes et penitus irritantes omnem aliam praescriptionem, quam congregatio ipsa, tam ratione Ecclesiarum, monasteriorum, locorum, rerum, bonorum et iurium suorum huiusmodi, quam alias forsitan incurrere coepisset.

Praelat. congregationis facultas dispensandi super irregul., etc.

§ 23. Ut autem rector et visitatores ac singuli priores dictae congregationis et qui loco eorum, in ipsorum absentia, constituuntur, praesentes et futuri, qui nunc sunt et qui pro tempore erunt, amplioribus praerogativis et indulgentiis gaudeant, eis concedimus ut cum canonicis, novitiis, conversis et commissis eiusdem congregationis, dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint congregationem et Ordinem huiusmodi, sive post, in casibus quibus excesserint, et pro quibus excommunicationis vel interdicti aut suspensionis sententias, a iure vel ab homine generaliter promulgatas, incurrerint; et huiusmodi sententiis innodati, aut in locis generali aut speciali ecclesiastico suppo-

sitis interdicto, divina officia celebrantes vel suscipientes ordinem sic ligati, notam irregularitatis similiter incurrissent: et in omnibus aliis casibus etiam et causa cuiuscumque simoniae, qualitercumque generaliter vel specialiter Sedi Apostolicae reservatis (exceptis dumtaxat haereticorum, relapsorum, schismaticorum, defectorum prohibita ad infideles et literas apostolicas falsificantium, quos omnino ad eandem Sedem remitti volumus), absolutionis et dispensationis beneficium, iuxta casuum exigentiam valeant impartiri. Canonici vero et alii, quos pro tempore rector generalis, visitatores et priores praedicti, in proprios habuerint confessores, eisdem rectori, visitoribus et prioribus absolutionis et dispensationis huiusmodi beneficium etiam concedere possint. Et ut canonicis dictae congregationis omnis vagandi adimatur occasio, et ne ipsi ad Sedem praedictam veniendi seu recurrendi sumere valeant occasionem, definitivis capituli generalis dumtaxat eiusdem Ordinis, cum quibusvis personis defectum natalium ex adulterio incestuoso et quovis alio nefario et illicito coitu provenientes patientibus; necnon rectori et visitoribus, cum iis qui ex quavis causa (praeterquam homicidii voluntarii, bigamiae, mutilationis membrorum irregulares forent), postquam congregationem ipsam ingressi et illam expresse professi fuerint, perpetuo dispensandi ut, defectu et irregularitatibus huiusmodi non obstantibus, ad quoscumque, etiam sacros et presbyteratus, ordines promoveri, et in illis etiam in altaris ministerio ministrare et ad quaecumque officia, administrationes seu dignitates praedictae congregationis aut illius Ecclesiarum, monasteriorum et locorum recipi et assumi, illaque gerere et exercere libere et licite et absque dispensatione dictae Sedis, quoties opus fuerit, valeant, licentiam et facultatem similiter concedimus et indulgemus.

§ 24. Necnon ut ipsi canonici, alias tamen idonei, per superiores congregationis praedictae, ac locorum suorum pro tempore deputandi ad confessiones omnium et singulorum utriusque sexus, libere et licite, tam in locis ipsorum canonicorum quam extra, audire, ac confitentibus huiusmodi pro commissis poenitentiam possint iniungere salutarem, et eisdem confitentibus Eucharistiae sacramentum, in ecclesiis praefatae congregationis, libere et licite similiter ministrare possint, praeterquam in festo Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi.

§ 25. Et cum, sicut accepimus, congregatio ipsa in insula Tremitana, in mari Adriatico, in partibus Italiae, prope provinciam Apuliae consistente et longe a terra distante, insigne habeat monasterium, ad quod saepius maritimi et navigantes, ut inibi portum recipiant, declinant, et nulla in dicta insula existat ecclesia, praeter ipsius monasterii ecclesiam. Ne declinantes huiusmodi ecclesiasticis careant sacramentis, congregationi et canonicis praedictis pariter concedimus ipsis declinantibus ac servitoribus, quos ad servitium monasterii retinent, possint, etiam in festo Resurrectionis, Eucharistiae et omnia alia ecclesiastica sacramenta ministrare. Necnon cum pyratibus et ceteris excommunicatis humaniter conversari, ac eisdem in dicto loco vitae necessaria exhibere, cum difficile admodum foret canonicis et personis eiusdem loci, pyratibus huiusmodi evitare, propter eorum saepius et dictorum canonicorum per illas partes transitum, cum facile admodum invicem saepe casualiter conveniant, et nisi ipsi canonici cum dictis pyratibus humaniter agerent, ab eis multipliciter offendi possent, dummodo dicti canonici non participant cum dictis pyratibus aut aliis excommunicatis in crimine, propter quod excommunicationis sententiam incurrerent.

(1) Intellige praevia ordinariorum approbatione, ut infra in Pii V Constit., Romani.

Canonici ad audiendas confessiones per congreg. superiores deput. (1).

Facultas conversandi cum piratis, etc.

§ 26. Ceterum, ut congregatio et canonici praedicti uberiori facultate, circa utilitatem et commodum monasteriorum, Ecclesiarum et locorum suorum huiusmodi, ac illorum iurium gaudeant, capitulo generali congregationis praedictae ac illius pro tempore rectori maiori, per praesentes impartitur auctoritatem concedendi praepositis, abbatibus, prioribus et capitulis Ecclesiarum et monasteriorum et locorum suorum huiusmodi licentiam permutandi seu alienandi, quoties opus fuerit, quaecumque bona immobilia congregationis praedictae, ac illius monasteriorum, Ecclesiarum et locorum, pro ipsorum tamen evidenti utilitate.

§ 27. Demum saluti animarum canonicorum praedictorum salubriter consulere volentes, eis pariter concedimus ut liceat ipsis et cuilibet ipsorum, necnon conversis, commissis et novitiis suis praesentibus et futuris, in articulo mortis quemcumque presbyterum ex canonicis praefatae congregationis; in casu vero necessitatis, alium presbyterum idoneum, vel saecularem vel cuiusvis alterius Ordinis regularem, in suum eligere confessorem, qui, confessionibus huiusmodi diligenter auditis, pro commissis per eos criminibus, delictis et peccatis, in omnibus et singulis, etiam Sedi Apostolicae reservatis casibus, debitam absolutionem et plenariam omnium peccatorum suorum remissionem possit auctoritate nostra impendere, et poenitentiam iniungere salutarem: ita tamen quod quilibet ex confitentibus huiusmodi, postquam congregationem huiusmodi fuerit ingressus, et antequam ad articulum mortis deveniat, teneatur, si clericus vel presbyter fuerit, septem psalmos poenitentiales; si vero conversus vel commissus, quinquages Orationem Dominicam, et totidem Salutationem B. Mariae Virginis, singulis septimanis per unum

(1) Intellige de approbatis, ut in dicta Constit. Pii V cxxxiii, et Clem. VIII Constit. cxv. Et, quoad indulgentias, attende bullam Pauli V, num. xviii, Romanus.

Bull. Rom. Vol. V.

31

annum dumtaxat, pro conservatione status Romanae Ecclesiae, legitimo tamen impedimento cessante, dicere; et omissantes, alia vice supplere teneantur; et si interim aliquem, post inceptam et non perfectam poenitentiam huiusmodi, ab hac luce migrare contigerit, ipsam nihilominus plenariam remissionem consequatur, dummodo intentionis fuerit illam, si supervixisset, perficiendi.

§ 28. Dexteramque nostrae liberalitatis erga dictam congregationem liberius extendere volentes, et in eo praesertim, ut canonici praedicti suarum animarum saluti magis consulere valeant, canonicis, conversis, commissis et novitiis praedictis, praesentibus et futuris, qui in diebus, quibus stationes in nonnullis, tam intra, quam extra almam Urbem ecclesiis consistentibus existunt, quinque altaria ecclesiarum, monasteriorum seu locorum suorum, in quibus tunc eos moram trahere contigerit, devote visitaverint, et psalmum David, *Miserere*, videlicet illum scientes; alii vero quinque Orationem Dominicam et totidem Salutationem Angelicam, coram quinque altaribus huiusmodi, pro felici statu sanctae matris Ecclesiae dixerint, easdem concedimus indulgentias, perinde ac si dicti canonici, conversi, commissi et noviti personaliter ecclesias urbis praefatae visitassent. Ita quod, in defectu altarium, alia pia et devota loca ad visitationem huiusmodi et alia praemissa faciendum eligere possint: etiam si eos extra monasteria et loca esse contigerit.

§ 29. Repetentes autem animo quot et quanta sint merita Religionis et congregationis huiusmodi in Ecclesia Dei, et quantum inter alias polleat Religionem, dignum propterea, quin etiam debitum iudicamus, ut etiam excellentioribus praerogativis et honoribus gaudere debeat, de illis potissimum, quae ad illius ampliatio-

(1) Vide revocationem in dicta Pauli V Constit. xviii, Romanus. (2) Vide bullam Pii V, n. cxxiv, Quaecumque.

Indulgentiarum concessio (1).

Facultas recipiendi ad Ordinem, etiam simpliciter votentes Religionem arctiorem (2).

nem atque augmentum tendunt. Statuimus ergo ac similiter ordinamus ut omnes, qui votum simpliciter ingrediendi aliquam aliam Religionem, etiam arctiorem, emiserint, ad congregationem et Ordinem praefatum, illorumque professionem libere et licite ingredi, inibi recipi et admitti valeant.

§ 30. Et quia forsitan nonnulli congregationis et Ordinis huiusmodi habitum assumere (1), diversis personis, quae ignorari et non reperiri possent, in aliquibus rebus seu bonis obnoxii essent, eisdem rectori, prioribus ac eorum vices gerentibus concedimus ut ipsorum singuli, in locis sibi commissis, bona ipsa in pios usus libere ac licite convertere possint, prout, secundum Deum, melius viderint expedire.

§ 31. Cupientes vero congregationem eandem in suo salubri statu multiplicari et conservari, statuimus pariter ac decernimus quod de cetero, perpetuis futuris temporibus, nullus ex dictis canonicis, praesentibus et futuris, transeat de aliquo congregationis et Ordinis huiusmodi monasterio sive loco ad aliquod aliud Sancti Benedicti, in quo regularis non vigeat observantia, seu Sancti Augustini praedicti vel alterius cuiuscumque Ordinis monasterium sive monasticum locum, vigore cuiuscumque concessionis, licentiae seu facultatis, etiam per apostolicas literas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de voluntate ac statuto huiusmodi mentionem, quibusvis personis, cuiuscumque gradus, status et conditionis existant; nec, praetextu alicuius officii, etiam cappellanatus cuiuscumque praelati, cuiuscumque status et conditionis fuerint, etiamsi patriarchali vel cardinalatus praeferantur dignitate et honore, sub quacumque expressione in genere vel in specie concessas aut forsitan in posterum concedendas; quodque nullus alterius monasterii sive loci praelatus, aut alius quicumque in eo aliquem canonicorum praesentium et fu-

turorum eorumdem in monasteria recipiat vel admittat, sub excommunicationis poena, quam tam recepti quam recipientes huiusmodi pro tempore eo ipso incurrant, si admoniti non destiterint; et quam ex nunc contra quemlibet transgressorem proferimus, et a qua a nullo alio, praeterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi possint, absque rectoris maioris et alterius ex duobus Ordinis et congregationis huiusmodi visitoribus pro tempore existentibus licentia speciali. Decernentes irritum et inane quicquid contra praemissa per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 32. Cumque acceperimus et re ipsa didicerimus, congregationem S. Iustinae de Padua, Ordinis S. Benedicti, a nonnullis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, quam pluribus dignissimis privilegiis, indultis et gratiis decoratam fuisse, et censeamus congregationem Lateranensem meritis et virtutibus suis non minora promereri, maxime ubi quos par labor coniungit, paria quoque privilegia coniungere debent, eidem congregationi Lateranen. etiam concedimus ut omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, seu alias eidem congregationi S. Iustinae concessis, ipsa quoque congregatio Lateranen. pariformiter potiri et gaudere possit et valeat, absque ulla prorsus differentia, perinde ac si ea dictae congregationi Lateranen. specialiter et nominatim concessa fuissent, quorum tenores hic pro sufficienter expressis haberi volumus, et non secus ac si praesentibus de verbo ad verbum inserta forent, quae ad ipsam congregationem Lateranensem extendi, ac illam pari modo comprehendere volumus ac decernimus.

§ 33. Quodque ipsi canonici officio praedicandi verbum Dei uti possint, quemadmodum fratribus Praedicatorum et Mi-

(1) Intellige iuxta Const. xxii Leonis X.

Communicato gratiarum concessarum cong. S. Iustinae.

Licentia praedicandi verbum Dei.

norum Ordinum per nos etiam et dictos Romanos Pontifices concessum fuit.

Dubia in praedictis oriunda in favorem huius Ordinis interpretantur.

§ 34. Ut autem mentes dictorum canonicorum a dubiis, quae super praesentibus aut aliis gratiis huiusmodi, per nos et praedecessores nostros, imperatores, reges, principes et alios praedictos, concessis et in posterum concedendis, apud praefatos canonicos quomodolibet oriri possent, releventur, volumus ut, ubi in aliquo redderentur ancipites seu dubii, secundum bonam aequitatem, in favorem salutis animarum suarum largissime intelligantur et interpretentur, non autem secundum iuris rigorem vel doctorum opiniones et subtilitates.

Actus contrarii nil derogent.

§ 35. Adiciendum ut, si quando contigerit per aliquem seu plures actus contra huiusmodi vel quaecumque alia decreta, privilegia, indulta, gratias et immunitates praefatae congregationi concessa, aut ipsorum aliquid, a quocumque, cuiuscumque conditionis, dignitatis, gradus et status existat, ex negligentia seu ignorantia praesentium et futurorum, quibus ea conceduntur, aut alia quavis causa aliter attentari vel observari, scienter vel ignoranter, nullum tamen per hoc praesudicium decretis, indultis, gratiis et immunitatibus praefatis generetur, sed illa suo vigore et pleno robore firmata perpetuo permaneant.

Clausulae huius bullae praeservantur.

§ 36. Postremo, cum contingat plerumque, ex importunitate petentium et negotiorum multitudine ac suppressione veritatis, Summos Pontifices fatigatos et circumventos ea concedere, quibus alias nullatenus annuerent, auctoritate praesentium statuimus et ordinamus quod quaecumque literae apostolicae, etiam proprio motu confectae, aut in futurum conficiendae, etiamsi in eis clausulae, privilegiis et indultis dictae congregationi concessis non obstantibus, et de quibus expressa mentio fieri debeat, expresse contineantur, quae obviant et contrafaciant huic privilegio praesenti, aut quibuslibet eius

particulis, nisi appareat evidentissime et apertissime quod Summus Pontifex, qui pro tempore fuerit, huic indulto vel alicui eius parti vellet per apostolicas literas derogare, faciendo specialem mentionem de verbo ad verbum, ex certa scientia de huiusmodi privilegio et ipsa congregatione, diversis nominibus eam nominando, per haec praecise vocabula: *Congregationem, Unitatem de Observantia, alias de Frixonaria, nunc Lateranensem appellatam*, causasque legitimas allegaverit, cur his obviare intendat decretis, nullius sit roboris vel momenti.

§ 37. Districtius inhibentes eisdem ordinariis locorum, sub interdicti ingressus ecclesiae et suspensionis a divinis, ac regiminis et administrationis Ecclesiarum suarum; rectoribus vero parochialium Ecclesiarum et quibusvis aliis personis, sub excommunicationis latae sententiae et privationis earumdem parochialium Ecclesiarum ac omnium aliorum bonorum ecclesiasticorum quae obtinent; necnon inhabilitationis ad illa et alia obtinenda in posterum, poenis, quas scientes contrafacientes eo ipso incurrere volumus, ne Ordinem et congregationem canonicorum regularium huiusmodi, ac illius canonicos, Ecclesias, monasteria et loca praedicta, praeter ac contra tenorem ac formam huius praesentis nostri indulti et aliarum concessionum, ut praemittitur, congregationi praedictorum canonicorum regularium, seu Ecclesiis, monasteriis, membris et locis suis praedictis factarum quoquomodo inquietare, nec eos aut testamentorum et ultimarum voluntatum executores, ac testantium haeredes, seu quoscumque alios, directe vel indirecte, ad solutionem alicuius quartae parochialis, seu canonicae vel alterius portionis sive oneris compellere quoquo pacto, ut praefertur, praesument.

§ 38. Statuentes quoque ut nullus, in vitiis canonicis huiusmodi, prorsus audeat in eorum Ecclesiis seu monasteriis ali-

Prohibitio contra impedientes.

Nemo apud canonicos invitos celebrat.

Et commutandi restitution. debitas personis incertis.

Prohibitio transgrediendi ad alios Ordines (2).

(1) Addendum forsitan volentes vel cupientes (n. t.).

(2) Vide eandem Constit. Pii V, num. xxxix.

quod officium mortuorum vel alia celebrari facere, etiam si apud eos corpora defunctorum sepeliri contingat.

§ 39. Mandantes insuper expresse ipsis locorum ordinariis ac rectoribus parochialium Ecclesiarum, ne eorum parochianis, quod canonicis dictae congregationis non confiteantur, aliquo pacto prohibere seu persuadere praesumant, et nullatenus denegent ministrare huiusmodi confitentibus eisdem canonicis quaecumque ecclesiastica sacramenta, dummodo aliqua canonica et rationabilis causa non subsistat.

§ 40. Et nihilominus universis et singulis personis in dignitate ecclesiastica ubilibet constitutis, et aliis de iure communi habilibus et idoneis ad causas audiendas, per haec apostolica scripta mandamus, cum aliqui ex eisdem personis, pro parte eiusdem congregationis Lateranen. seu rectoris generalis aut aliorum, per se vel alium seu alios, praemissa, ubi et quando opus fuerit, publicantes, ac eisdem congregationi et canonicis, illorumque Ecclesiis, monasteriis, membris et locis praedictis, in praemissis efficacia defensionis praesidio assistentes, faciant congregationem ipsam illiusque canonicos pacifica possessione privilegiorum et concessionum huiusmodi libere gaudere: non permittentes eos seu testamentorum executores et haeredes praedictos, contra illorum tenores per ordinarios et rectores parochialium Ecclesiarum praedictos, seu alios quoscumque indebite molestari, aut eis gravamen, iniurias atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari; quinimo dictae congregationi ac illius canonicis praedictis, in quibuscumque casibus seu causis, tam ecclesiasticis quam profanis, per eos coram dictis personis, cuiusvis qualitatis, conditionis, gradus, ordinis, dignitatis, nobilitatis, praeminentiae et status fuerint, etiam quacumque mundana vel ecclesiastica, aut patriarchali praefulgeant dignitate, sine expensis, summarie et de

plano, ac sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, auctoritate apostolica ministrent iustitiam, denuntientque palam et publice omnes et singulos excommunicatos, quos eis constiterit censuras et alias poenas incurrisse; ac faciant eos ab omnibus arctius evitari, et ubique pro excommunicatis, suspensis et interdictis nuntiari, et legitimis desuper factis processibus, illos, quoties opus fuerit, iteratis vicibus aggravent, seu aggravari procurent, contradictores quoslibet per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad praemissa seu aliquid eorum, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 41. Non obstantibus constitutionibus sel. recor. Bonifacii Papae VIII, etc., (prou in superioribus).

§ 42. Et quia difficile foret etc., (prou ibi).

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, decimo kalendas septembris, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 23 augusti 1476, pont. anno vi.

XV (1).

Declaratio et mitigatio const. Honor. III, editae super Regula fratrum Ordinis B. Mariae de Monte Carmelo circa esum carni et ieiunium (2).

SUMMARIUM

Hon. III hanc Regulam approbavit. — 1. Eugenius IV eam mitigavit in bulla (cit. in nota). — 2. Dubium postea ortum est circa d. mitigationem Eug. IV super ieiunium.

(1) Haec bulla sub num. XIII in Rom. Edit. est (R. T.). (2) Honorius III primo huius Ordinis Regulam approbavit, ut sup. in eius Const. LXXVIII, *Ut vivendi*, tom. III, pag. 415. Et circa praedicta mitigavit etiam Eugenius IV sup. in sua Const. III, *Romani*, pag. 4 huius tomi.

Confessiones apud canonicos non impediuntur.

Facultas conservatorum eligendorum.

Clausulae contrariorum derogatorias.

Fides habeatur transumptis.

nio. — 3. Pius II illud declaravit. — 4. Hic modo Pont. dat facultatem generali dispensandi sup. ieiunio et esu carni, — 5. Datque licentiam fratribus eligendi confessorem qui absolvat, etc.

Sixtus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Dum attenta meditatione, etc. (1)

Hon. II. R. gul. approbavit.

Eugen. IV eam mitigavit in bulla (cit. in nota).

Dubium postea ortum est circa d. mitigationem Eugenii IV super ieiunium.

Pius II illud declaravit.

Hic modo Pontif. dat facultatem gener. dispensandi sup. ieiunio et esu carni.

§ 1. Et ab Eugenio Papa IV, praedecessore praefato, quadam temperie huiusmodi rigorem mitigante, conceditur, statuitur et ordinatur, etc. (2)

§ 2. Cum, ut etiam accepimus, ab aliquibus revocetur in dubium an illis diebus, quibus eis usus carni conceditur, ieiunare teneantur: pro eo quod in concessione praedicta Eugenii, non solum mitigationem abstinentiae, sed relaxationem ieiunii ab eodem Eugenio praedecessore petitam fuisse conspicitur.

§ 3. Et propterea piae mem. Pius Papa II, praedecessor noster praefatus, concessit ut prior generalis dicti Ordinis, qui pro tempore foret, super huiusmodi posset ieiunio dispensare.

§ 4. Nos etiam, motu et scientia similibus, literas praedictas Alberti patriarchae Hierosolymitani et Innoc. IV, Alexandri IV, Nicolai IV, Eugenii et Pii innovamus et confirmamus et approbamus, et perpetuae firmitatis esse volumus, et mandamus, concedentes quod tu, dilecte fili generalis, et qui pro tempore erunt tui in dicto officio successores, personarum, locorum et temporum qualitate pensata, cum utriusque sexus dicti Ordinis professoribus, iuxta tuae conscientiae arbitrium, super praemissis, tam ieiunio, quam carni usu dispensare valeas, atque tres dies, plures vel pauciores, ad ieiunium faciendum nominare et remittere, ut possis, libere indulgemus.

§ 5. Ac illis ex eis, qui, iuxta huiusmodi regularia instituta dicti Ordinis

(1) Omittitur narrativa bullae Honorii III, quia ipsa est superius, tom. III, pag. 415. (2) Omittitur, quia bulla ipsa est superius, tomi huius.

gloriosissimae Dei Genetricis Mariae de Monte Carmelo et eiusdem Eugenii mitigationem antedictam nostramque declarationem huiusmodi, ut confessor idoneus, quem quilibet eorum utriusque sexus, de suorum superiorum consensu, duxerit eligendum, eorum confessione diligenter audita, semel in vita et in mortis articulo plenariam omnium suorum peccatorum remissionem et indulgentiam impendere valeat, auctoritate apostolica, tenore praesentium gratiose concedimus, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, 4 kalendas decembris, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 28 novemb. 1476, pont. anno vi.

XVI.

Renovatio confraternitatis piorum virorum in archihospitali S. Spiritus in Saxia de Urbe, cum indulgentiarum aliarumque gratiarum largitione.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Innoc. III fundavit in Urbe hospitale S. Spiritus in Saxia, et ipse ac alii Pont. multas ei gratias concesserunt. — 2. Hic autem Pont. a fundamentis reaedificavit. — 3. Eugenius IV ibidem innovavit quondam confraternitatem piorum virorum. — 4. Pontifex iste omnia indulta hospitalis confirmat, — 5. Confraternitatemque de novo erigit, — 6. Et ipse una cum cardinalibus ingreditur. — 7. Aliique honesti viri eam ingredi possunt, etiam per procuratorem, si sint absentes; — 8. Confessoresque eligere valent. — 9. Qui confessores absolvant etc. — 10. Confratrum sepultura etiam tempore interdicti permittitur. — 11. Decedentes in hospitali ibique servientes gaudent gratis confratrum. — 12. Indulgentia pro subvenientibus hospit. — 13. Notarii notificent dispositiones factas ad favorem hospitalis, etc. — 14. Ipsi et confessores suadeant infirmis subventionem hospitalis. — 15. Im-

Datque licentiam fratrib. eligendi confessorem qui absolvat, etc.

pediti visitare ecclesias stationum Urbis indulgentias consequantur subveniendō hospitali. — 16. Confratres faciant processionem annis singulis in festo Pentecostes, et indulgentias consequantur. — 17. Facultas confratrum eligendi confessorum, eiusque potestas. — 18. Funera confratrum quomodo fienda. — 19. Quae missae celebrandae sint pro confratribus vivis et defunctis. — 20. Regimen hospitalis sit praeceptoris, qui semper resideat et hospitale nulli commendetur. — 21. Clausulae praeservativae. — 22. Derogatio contrariorum.

Sixtus episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

Illius, qui pro dominici salvatione gregis in ara Crucis in pretium immolari non erubuit, quique post eius mortem et a mortuis resurrectionem, praedictis testibus saepe apparens, tandem ascensus ad Patrem, suos nolens discipulos relinquere orphanos, Spiritus Sancti Paracliti consolatione visitavit, et eos hospitales ad invicem fore debere, charitatisque dona, quae omnes alias virtutes superat, exercere praecepit, vices, quamquam immeriti, in terris gerentes, quamvis ex debito pastoralis officii mens nostra, rerum pro tempore ingruentium occasione, ad multiplices cogitatus se divertat, tamen incessanter curis flectimur assiduis circa quaecumque pia loca, maxime in honorem eiusdem Sancti Spiritus constructa, nobis praesertim ac Romanae Ecclesiae peculiaribus, utpote ex eiusdem Ecclesiae aere olim constructa, proventibusque dotata, et in quibus continuo hospitalitatis cura et misericordiarum opera exercentur, ut illa ad salubriorem statum et maiorem hospitalitatis huiusmodi observantiam, eiusdemque charitatis et aliarum universarum virtutum, ac misericordiae donorum inibi perfectius exercitium inducamus; utque ad praemissa cunctorum christifidelium vota concurrant ad pia implenda opera, fideles ipsos, per confraternitatis spiritualis tamquam membra suo capiti adhaerentia nexum, quibus-

dam spiritualibus et allectivis muneribus prosequimur, ut exinde gratiae divinae reddantur aptiores. Et ut charitatis et hospitalitatis devotio eiusdem Paracliti inspiratione cordibus ipsorum fidelium imprimenda per amplius in dies in eis augeatur, et his quae hactenus per praedecessores nostros Rom. Pont. eisdem piis locis, praemissorum respectu, apostolica munificentia concessa fore noscuntur, ut exinde maioris firmitatis robur suscipiant, ex nostri apostolatus officio, quotiens opportunitas se offert, favorabiliter adiicimus nostri ministerii partes.

§ 1. Attente igitur considerantes, hospitale nostrum Sancti Spiritus in Saxia almae Urbis, quod fel. rec. Innocentius Papa III, praedecessor noster, divinitus, ut pie creditur, inspiratus, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, pro animarum et corporum evitandis periculis, et expositorum infantium ac pauperum miserabiliumque et infirmorum subsidio et subventionem fundavit, cuique et illius membris, locis et ecclesiis, tam ipse Innocentius, quam Honorius etiam III, Alex. IV, Coelestinus V, Bonifacius VIII, Clem. V, Ioannes XXII, Bened. XII, Urbanus V, Gregorius XI, Alexander V, Eugenius IV, Nicolaus V, Callistus III, Pius II et Paulus etiam II, Romani Pontifices praedecessores nostri, diversa privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, indulgentias, aliasque spirituales et temporales gratias successive concesserunt, illis dictum hospitale multipliciter decorantes, dudum eorumdem Pontificum et aliorum christifidelium largitione adeo abundasse, quod hospitalitatis onera et alia charitatis et pietatis opera, in eo poterant continuo exerceri:

§ 2. Et postmodum (prout notorietas facti et rerum experientia indicabat omnintuenti), causantibus guerrarum turbibus et aliis sinistris eventibus, ad magnam diminutionem tam in spiritualibus quam illius proventibus temporalibus devenisse;

Innoc. III fundavit in Urbe hospit. S. Spiritus in Saxia, et ipse ac alii Pont. multas ei gratias concesserunt.

Hic autem Pontif. a fundamentis reaedificavit

et oculo perspicaci intuentes illius structuras et aedificia modernis temporibus ad pauperum infirmorum, expositorum et aliarum miserabilium personarum ad illud confluentium receptionem, angusta, depressa et minus accommodata fore, ita ut eis exitii potius quam recuperandae sanitatis et salutis causa existerent; et propter eorum vetustatem ad casum tenderent miserabilemque ruinam; ac pia eiusdem Redemptoris verba, in quibus se in pauperes recipi nos instruit, intra pectoris nostri arcana revolventes, eiusdem hospitalis structurarum vetustate sublata, illud a fundamentis de novo, opere condecanti construi et aedificari fecimus, ut tam pro infirmorum et aliarum miserabilium indigentium, quam eis obsequentium personarum et servitorum commodo, longe lateque ampliavimus, claustraque et habitationes ac alia cum suis officinis aedificia eminentiora ac utiliora, etiam pro mulieribus et infantibus expositis huiusmodi sub clausura collocandis et pro nobilibus ac honestis personis infirmis protendere, et, annuente Domino, continuo ampliare et conservare non cessamus, ac pro ipsius hospitalis supportandis oneribus, eiusdem hospitalis proventus auximus et in dies augere curabimus.

Eugen. IV ibidem innovavit quondam confraternitatem piarum virorum.

Pontif. iste omnia indulta hospitali confirmat.

§ 3. Et quoniam, inter eosdem praedecessores nostros, Eugenius praefatus, inter cetera, quamdam confraternitatem proborum virorum a praedecessoribus suis hactenus institutam, tunc tamen intermissam, sperans eam multis modis eidem hospitali fructum afferre, cum omnibus ei concessis privilegiis, favoribus et indulgentiis, per suas certi tenoris literas, innovavit:

§ 4. Nos, praedictorum et aliorum Romanorum Pontificum singularum literarum ipsi hospitali sub quibusvis verborum formis concessarum tenores, series et effectus, ac si de verbo ad verbum praesentibus insererentur, pro sufficienter expressis haberi volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis

instantiam, sed ex nostra certa scientia et spontanea voluntate, illas ac omnia et singula in eis contenta privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, gratias, indulgentias, remissiones, facultates, concessionem et indulta ab eisdem praedecessoribus hospitali huiusmodi illiusque Ecclesiis et membris, per eosdem praedecessores concessa, praesentibus tamen non contraria, auctoritate apostolica, tenore praesentium confirmamus et approbamus, praesentisque scripti patrocinio communitus, illasque et illa perpetuo viribus subsistere decernimus.

§ 5. Necnon, ad honorem et decus totius Curiae coelestis, unam novam sanctamque confraternitatem in dicto hospitali, pro illius ac honorum et iurium eiusdem conservatione, defensione et protectione perpetua, ac sub modis et formis ac conclusionibus infrascriptis, motu, scientia et auctoritate similibus, etiam de fratrum nostrorum consensu unanimi, erigimus, facimus, creamus et perpetuo ordinamus.

§ 6. Et ut dicta sancta confraternitas, per nos in praesentiarum sic instituta, plenum et optatum sortiatur effectum; nos illam et singuli ex praedictis fratribus nostris S. R. E. cardinalibus ex nunc ingredimur, atque manu propria nos et ipsorum singuli in quodam libro eiusdem sanctae confraternitatis, huiusmodi ad effectum, singula nomina iam descripsimus.

§ 7. Ac motu, auctoritate et scientia praedictis, ac irrefragabili constitutione perpetuo valitura statuimus et ordinamus quod singulorum utriusque sexus fidelium, honestae tamen conversationis et famae, hanc confraternitatem nunc et pro tempore intrare volentium, in Urbe praesentium pro tempore dumtaxat, nomina et cognomina ac qualitates in dicto libro et praefato hospitali dumtaxat et non alibi describantur; et pro illorum ingressu ac descriptione, ad solutionem alicuius quantitatis pecuniae aut rerum aliarum, nisi

Confraternitas tempore de novo erigunt.

Et ipse una cum cardinalibus ingreditur.

Aliique honesti viri eam ingredi possunt, etiam per procuratorem, si sint absentes.

quantum sua sponte elargiri voluerint, aut cuiusque devotio dictaverit, minime teneantur. Carissimus autem in Christo filius noster Fridericus, modernus et pro tempore existens Rom. imperator semper augustus; reges, principes, duces, marchiones, comites et barones, dominique terrarum ac illorum viventium et defunctorum uxores; necnon patriarchae, archiepiscopi, episcopi, monasteriorum abbates, militarum ecclesiasticarum magistri et maiores post pontificales in metropolitanis vel in aliis cathedralibus, ac principales in collegiatis Ecclesiis dignitates; necnon conventuales prioratus, praeposituras, praepositus et generales praeceptorias obtinentes, etiam ab eadem urbe absentes, si id per procuratorem habentem ad hoc speciale mandatum (quod in publicam formam exhibere, et praepositorum dicti hospitalis dimittere teneantur) id petierint, in confratres dictae confratriae recipi et illorum ac illarum nomina et cognomina ac qualitates, ac si praesentes forent, in dicto libro perscribi et annotari possint in urbe praefata dumtaxat, ac si praesentes forent in illa.

Confessoresque eligere valent,

§ 8. Item, quod singuli ex confratribus sic in eodem sanctae confraternitatis libro pro tempore descripti saecularem vel regularem presbyterum in suum possint eligere confessorem, qui eligentium confessione diligenter audita, eis semel, vita comite, ab omnibus et singulis criminibus et peccatis, necnon excommunicationis et quibusvis aliis sententiis et censuris ecclesiasticis, etiam occasione simoniae super ordinibus vel beneficiis assequendis, ubicumque contractae, et aliis casibus specialiter vel generaliter Romano Pontifici et Sedi Apostolicae quovis modo reservatis, et propter quae ipsa Sedes merito esset consulenda (praeterquam haeresis, rebellionis aut conspirationis in personam vel Statum Romani Pontificis seu Sedis Apostolicae et offensae personalis in S. R. E. cardinalem, patriarcham, archiepiscopum

et episcopum, ac presbytericidii), et etiam in mortis articulo plenariam omnium peccatorum suorum, etiam exceptorum huiusmodi remissionem impendere possit. Ita quod, si tunc non obierint, quotiens in tali articulo constituti fuerint, illam reiterare possit idem vel alius confessor sic electus. In aliis vero casibus, totiens quotiens opportunum fuerit, confessione audita, eos absolvere valeat et poenitentiam eis iniungere salutarem.

§ 9. Quodque idem confessor sic electus, in Urbe dumtaxat, cum eisdem confratribus eum in confessorem eligentibus, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis et praeminentiae fuerint, clericali militiae adscriptis, etiam religiosis, quaecumque beneficia ecclesiastica etiam obtinentibus, qui praemissis sententiis ligati missas et alia divina officia celebrando, aut alias illis se immiscendo, seu alias in casibus in iure expressis vel non expressis irregularitatem contraxerint (bigamia et homicidio voluntario dumtaxat exceptis), ut ad omnes superiores, etiam sacros, ordines promoveri, et in aliis ac per eos susceptis ordinibus huiusmodi, etiam in altaris ministerio ministrare, ac dignitates et beneficia ecclesiastica quaecumque recipere et retinere: necnon monasteriis et ecclesiis cathedralibus, etiam metropolitanis et patriarchalibus praefici et praesse libere et licite possit dispensare; ac eis de his, quae tunc detinerent, dignitatibus et beneficiis huiusmodi providere, et quibus minus canonice praesent, Ecclesiis et monasteriis huiusmodi eos praeficere in foro conscientiae dumtaxat, apostolica valeat auctoritate praedicta.

§ 10. Adicientes insuper statuto et ordinationi praedictis, quod corpora singulorum confratrum praedictorum, tam ecclesiasticorum quam laicorum utriusque sexus in dicto libro descriptorum, quos tempore ecclesiastici interdicti quovis modo etiam a Sede Apostolica impositi decidere contigerit, dummodo causam non dede-

Qui confessores absol. etc.

Confratrum sepultura etiam tempore interdicti permissum.

rint interdicto, ecclesiasticae sepulturae tradi debeant, absque tamen funeris pompa, sicut solitum est fieri de corporibus clericorum, interdictum servando.

Decedentes in hospitali sibi quoservientes gaudent gratia confratrum.

§ 11. Decedentes autem pro tempore in hospitali praedicto et eiusdem hospitalis ac pauperum expositionum eorundem obsequiis pro tempore insistentes utriusque sexus, quamdiu perseveraverint in obsequiis huiusmodi dumtaxat, eisdem quibus confratres in dicto libro descripti, quoad omnia in praesentibus contenta, privilegiis, facultatibus et gratiis potiantur et gaudeant.

Indulgentia pro subventionem hospitali.

§ 12. Porro, ad communicandam latius operis tam pii salutem omnibus et singulis utriusque sexus aliis christifidelibus, qui ad dictum hospitale, pro illius praedictis oneribus supportandis, de eorum bonis, prout eorum dictaverit devotio, fideliter transmiserint, vel in suis testamentis et ultimis voluntatibus ad hoc legaverint: motu, scientia et auctoritate praedictis concedimus ut, in mortis articulo constituti, confessorem idoneum eligere possint, qui, eorum confessionibus diligenter auditis, omnium peccatorum suorum plenariam eis remissionem elargiri possit. Provideat autem praepositor dicti hospitalis, nunc et pro tempore existens, quod elemosynae et mittentium nomina et legata in libro ad hoc deputato describantur, sub excommunicationis poena, eo ipso, si id malitiose facere neglexerit, incurrenda.

Notarii notificent dispositiones factas ad favorem hospitalis, etc.

§ 13. Districte praecipientes notariis, qui rogati fuerint de testamentis vel aliis ultimis voluntatibus, in quibus aliquid disponi contigerit in posterum in favorem et commodum dicti hospitalis, ut, sub excommunicationis poena, huiusmodi dispositionem, quantocius commode poterunt, praepositori dicti hospitalis seu alteri, per quem id possit ad dicti praepositoris notitiam pervenire, intimare procurent.

Ipsi et confessores suadeant infirmis subventionem hospitalis.

§ 14. Ipsi quoque notarii et confessores eorundem decedentium, in suorum remissionem peccatorum, eisdem testamentibus et confitentibus commemorare non

omittant, ut ad tam pia opera, quae in dicto hospitali exercentur, manus porrigant adiutrices, quemadmodum nos, quoscumque christifideles et praesertim confratres eiusdem confratriae, qui pro tempore fuerint, per viscera Domini nostri Iesu Christi adhortamur.

§ 15. Et ut fideles ipsi uberioris gratiae dono sentiant se refectos, harum serie decernimus ut omnes utriusque sexus in Urbe commorantes, qui legitima causa aetatis, valetudinis vel similibus impediti, ipsius urbis stationes vel quascumque indulgentias commode visitare, vel pontificalibus benedictionibus interesse pro tempore non poterunt, illam elemosynam hospitali praefato conferendo, quam in praefatis stationibus ex propria pietate, si eas visitassent, personaliter contulissent, omnes indulgentias praefatas stationum Urbis et pontificalium benedictionum, tam plenarias, quam ad certum annorum numerum constitutas, de omnipotentis Dei gratia et dono consequantur in forma Ecclesiae consueta.

§ 16. Rursus, ut in principio huiusmodi confraternitatis et successive etiam futuris temporibus ad illam maior devotio accrescat fidelium, et in ea memoriale sit in aevum, omnibus dictae confratriae confratribus praesentibus in Romana Curia iniungimus ut in crastinum solemnitatis Pentecostes proxime futurae et successive anno quolibet, eadem die, impedimento cessante legitimo, in basilica Principis apostolorum de Urbe conveniant, in qua huiusmodi rei memoria, ostendatur Sudarium Salvatoris Domini nostri Iesu Christi; eoque ostenso, inde portando brachium S. Andreae apostoli (quod novissime, in honorem dicti apostoli et laudem confraternitatis praedictae, techa argentea et aurea, lampadibus (1) pretiosis ornata et per nos eisdem oblata recludi fecimus), et unum de articulis sancti Pauli apostoli, et unum de digitis sanctae Catharinae virginis et martyris, per nos noviter apud hospitale

Impediti visitare ecclesias stationum Urbis indulgentias consequantur subventionem hospitali.

Confrat. faciunt processionem annis singulis in festo Pentecostes, et indulg. consequantur.

(1) Leg. lapidibus pretiosis (R. T.).

ipsum honorifice collocatis, processionaliter se transferant ad ecclesiam dicti hospitalis, in qua in proxime futurae Pentecostes die praedicta, per nos, dante Domino, aut unum ex dictis fratribus nostris, missa solemniter celebrabitur; ipsaque die et deinceps singulis annis, eadem die, in perpetuum, universis christifidelibus vere poenitentibus et confessis, ecclesiam ipsius hospitalis visitantibus, suffragabitur plenaria remissio omnium peccatorum, quam harum serie illis elargimur.

Facultas confratrum eligendi confessorem, eiusque potestas.

§ 17. Confratresque ipsi et eorum singuli in Urbe existentes, etiam eadem die singulis annis confessorem poterunt eligere, qui, eorum confessionibus diligenter auditis, eos et eorum quemlibet, etiam in casibus Sedi praedictae reservatis, praeterquam superius exceptis, apostolica auctoritate absolvat, et eis poenitentiam iniungat salutarem.

Funera confratrum quomodo fienda.

§ 18. Et insuper ordinamus quod duo funebria pallia, alterum nigri coloris et auro contextum, pro praelatis et nobilibus; et alterum ex veluto etiam nigro pro clericis et laicis, quae eidem hospitali obtulimus, supra capsam in qua decedentium confratrum corpora ad sepulturam deferentur, ponantur, et in eodem hospitali conserventur. Item, in (1) uniuscuiusque cadaveris alicuius confratris defuncti, expensis quidem dicti hospitalis, aderunt faces XII et quatuor candelabra argentea condecentia, quae etiam dicto hospitali obtulimus; et in cuiuslibet dictorum confratrum obitu seu sepultura, XVI erunt induti camisiis nigris, et fratres dicti, cum pallio, facibus et candelabris praedictis, dictum cadaver usque ad sepulturam associabunt.

Duae missae celebrandae sint pro confratribus vivis et defunctis.

§ 19. Item, statuimus quod perpetuo qualibet quinta feria per circulum anni, nisi solemne festum sit impedimento, quo adveniente, die praecedenti una missa de Sancto Spiritu cum collecta pro peccatis et pro omnibus confratribus tunc viventibus, ut omnipotens Deus illuminet

(1) Decet aliquid, forsitan sepultura (R. T.).

eorum mentes atque sua misericordia eis cuncta peccata indulgendo aboleat: et similiter secunda feria, et si festum impediatur, tertia vel alia feria, pro animabus omnium confratrum defunctorum celebratur alia missa sollemnis, cum pallio nigro supra arcam in medio ecclesiae locandam et quatuor luminaribus in eisdem quatuor candelabris argenteis. Volentes quod, quando aliquem confratrum eorumdem ab humanis decedere contigerit, quamprimum opportunitas se offeret, pro remedio eius animae specialiter celebretur una missa, adhibita solemnitate praedicta.

Regimen hospitalis sit praecipuum, qui semper resideat, et hospitale nulli commendetur.

§ 20. Et quoniam ad manutentionem charitativae hospitalitatis pauperum et infirmorum aliarumque miserabilium personarum pro tempore confluentium ad hospitale praedictum, et, qui ad illud exponuntur, infantium utriusque sexus in numero copioso; conservationem quoque bonorum et iurium eiusdem hospitalis, praesentia providi et timoratae conscientiae praepositoris noscitur esse plurimum opportuna, motu, scientia et auctoritate praedictis, statuimus et ordinamus quod de caetero perpetuis futuris temporibus hospitale ipsum semper per proprium regatur praepositorum, qui in illo resideat et, illius curae ac regimini pro posse diligenter intendens, per ipsum solita inibi exerceri faciat cum integritate opera charitatis; et nemini possit aut valeat hospitale ipsum commendari seu in administrationem concedi. Hortantes successores nostros Romanos Pontifices, qui pro tempore erunt, ut, occurrente vacatione hospitalis eiusdem, de praepositore idoneo studeant providere, per quem hospitalitas huiusmodi inibi decenter observetur, et iura ac bona eiusdem conserventur et augeantur in dies, et a concessione illius in commendam aut administrationem alicui, etiam S. R. E. cardinali, prorsus abstineant. Non ignari quod, si secus egerint, cum hospitale ipsum eorum curae specialiter sit commissum, et illius bona

sint pauperum, languentium et expositorum infantium, propter hoc, adhuc viventes, tam ipsi successores nostri, quam qui illud in commendam vel administrationem huiusmodi recipient et consentient eidem, omnipotentis Dei indignationem incurrunt; et praeter illa, quae permissione divina in hoc saeculo incommoda propterea indubitanter perferent, de huius nostri statuti transgressione, in extremo tremendo iudicio et districto examine animae, rationem reddere tenebuntur coram Deo. Quod enim nobis licere non patimur, eisdem nostris successoribus indicamus. Haec enim omnia infrascripta, per viscera misericordiae eiusdem Redemptoris, observari iniungimus; et observantibus sit pax et dilectio in Deum; infringentibus vero ex malitia, adsit eis indignatio usque ad condignam poenitentiam.

Clausulae praesertim.

§ 21. Decernentes et declarantes nostrae intentionis esse, per quascumque similium gratiarum et indulgentiarum Ecclesiis et quibusvis collegiis seu confraternitatibus concessorum generales vel speciales suspensiones, per nos vel Sedem eandem hactenus factas, sub quibus forsitan praesentes literae et in illis contenta includi viderentur, et de caetero faciendas, praesentes literas et illarum effectum non suspendi, et in illis comprehendi non posse aut debere; sed omnia in eisdem literis contenta semper et inconcusse in suo robore permanere, ac irritum et inane, si secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 22. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus ac literis apostolicis, necnon privilegiis et indultis quibusvis hospitalibus ac aliis Ecclesiis et locis sive collegiis et confraternitatibus per nos et Sedem eandem concessis hactenus et in posterum concedendis, quae (illis alias in suo robore permansuris), quatenus alicui praemissorum contrariarent, quoad hoc, viribus vacuumus, etiamsi de illis ac eo-

rum totis tenoribus specialis et expressa ac de verbo ad verbum mentio foret habenda, caeterisque contrariis quibuscumque. Et ut praesentium literarum et gratiarum tenor plenius omnibus innotescat, volumus quod dictus praepositor praesentes literas et illarum transumptum authenticum in valvis dicti hospitalis singulis annis dicta secunda die solemnitatis Pentecostes affigi facere et affixas tenere debeat tota die.

Nulli ergo omnino hominum liceat etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo, XII kalendas aprilis, pontificatus nostri anno VI.

Dat. die 21 martii 1477, pontif. anno VI.

XVII (1).

Innovatio collegii abbreviatorum literarum apostolicarum, cum assignatione indulgentiarum et emolumentorum.

SUMMARIUM

Prooemium. — 1. Pauli II de abbreviatoribus dispositiones. — 2. Hic autem Pontifex, post eius ad pontificatum electionem, eadem emolumenta alio modo distribuit. — 3. Sed, ob pestilentiam et bella, diminuta fuerunt emolumenta abbreviatorum, et solutio iuxta dictam distributionem minime executioni demandata fuit. — 4. Hic ideo Pont. statum collegii abbreviatorum innovat, cum ordinationibus infrascriptis. — 5. Abbreviatores sint numero 72. — 6. Officia ipsorum compatibilia sint cum aliis Curiae officiiis. — 7. Probi viri eligantur in abbreviatores. — 8. Habitum, prout scriptores apostolici, deferant. Admittantur abbreviatores, primo ad minorem, postea ad maiorem parvam, extraneis exclusis. — 9. Emolumenta eis assignantur. — 10. Exigendique modum praefinit Pont. — 11. Distributionem quoque eorumdem emolumentorum decernit.

(1) Haec bulla sub num. XIX in Rom. Edit. habetur (R. T.).